

**Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İkinci Devre
Çalışma Raporu
(8 Nisan 1955 - 30 Ocak 1956)
Devre : 2 — Yıl : 1955**

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin ikinci devre faaliyeti 8 Nisan 1955'de başlamıştır. 30 Ocak Üçüncü Umumî Heyetin kuruluşuna kadar devam edecektir. Bütün azalara arz edilmesi gereken bu rapor muhteviyatı Aralık sonuna kadar yapılmış olan işlerin bir hülâsasını ve Umumî Heyette okunacak metnin ana hatlarını ihtiva etmektedir.

İdare Heyeti ikinci Umumî Heyette vazife aldığı zaman, camiamız teşkilâtlanmış, müşterek bir mesai için Odalar kurulmuş ve Odalar Birliği Umumî Heyeti tarafından Oda Talimatnameleri tasvip edilmiş, Odalar azaları ile ilk temaslarını temin etmiş bir durumda bulunmakta idi.

Her meslek branşına ait; kanunen teşekkül etmiş bir meslek topluluğunun takip ve takdirine ihtiyaç gösteren bir çok meseleler mevcut bulunmakta; ve kuruluşumuzu beklemekte idi. Birlik Kanununun camiamızı vazife ve mesuliyetli kıldığı bu meselelerin büyük bir kısmı, Odalar Birliği Umumî Heyetinin direktifleri, bir kısmı da devre içinde takip edilmesi temennisiyle Odaların istekleri ile programımıza esas alınmıştır. Bu meselelerin harice aksettirilebilecek ve müdafaası mümkün bir hale getirilebilecek mucip sebeplerinin hazırlanması ise mesaimizin hareket mebdini teşkil etmiştir.

Bundan başka Birliğin faaliyet maksadı ve istikameti hakkında azalarımızın Bültenlerle tenvir cihetine gidilmiş ve halledilecek meslekî meselelere Birliğin vasıta kılınması telkin edilmiştir. Diğer taraftan camiamızla alâkalı meseleler için her türlü istişarede hizmet arzına amade bulunduğumuz keyfiyeti, resmî daire ve teşekküllere duyurulmuş ve camiamızla ilgili mevzuatta mütalâa ve reyimizin alınmasındaki faideler muhtelif vesilelerle salâhiyetli makama izah edilmiştir. Çalışma programını bu çerçeve içinde tertip eden idare Heyetimiz bir taraftan da hâdiselerin karşı karşıya bulundurduğu vazifelerle karşılaşmıştır. Bu suretle programa alınmış meselelerin takibine gelince; bir kısmı İdare Heyetince halli kabil görüldüğünden doğrudan doğruya ele alınmış, bir kısmı Odalara tevdi edilerek neticelendirilmiş ve bir kısmı için de daha geniş bir etüde lüzum hissedilerek Odalar arası çalışmalara gidilmiş, haricen doküman temin edilmiş ve netice hukukî mesnetlere de bağlanmıştır.

Geniş etüdü icap ettiren meselelerde çalışma sistemimizi Odalar arası Komisyonlar teşkili suretiyle mümkün görerek ikinci devre faaliyetimizin hazırlık kısmı bu esasla yürütülmüş bulunmaktadır. Komisyonlara tevdi ettiğimiz ilk işler; Odalar Birliği Umumî Heyetinde karara raptedilmiş hususlarla Odaların devre içinde tahakkukunu istedikleri meseleler ve hâdiselerin müstaceliyetle müdahaleyi icap ettirdiği hususlar teşkil etmiştir. İşlerin takibi safhasında bir taraftan memleket menfaatleri, meslek ve meslektaş hukuku bakımından karşılaştığımız meselelerde; kanunun vecibe olarak verdiği esasları hazırlamak, bir taraftan da cari muamelâtı aksatmamak bizi her türlü imkânlarımızın dışında bir çalışmaya zorlamıştır.

Bir çok meseleler bizi; hariçte hemen temaslar araştırmak

mecburiyetine sevk etmiş, bir çok Vekâletler ve Umum Müdürlüklerle 6235 sayılı kanunun tatbikatı, Belediye ve imâr meseleleri dolayısıyla Vilâyetlerle temasa getirmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne intikal etmiş camiamızla ilgili meselelerde, fikirlerimizi aksettirme bakımından Birliğimizle irtibat sağlanarak vazedilmesi, tenkit edilmesi hususları prensip olarak kabul edilmiş ve mecliste bulunan 48 meslektaş mebusla temas imkânları araştırılmıştır.

Vekâletlere; camiamızla alâkalı meselelerle ilgimiz duyurularak ve bu meseleler hakkında mütalâamızın ehemmiyeti izah edilerek, esaslar istenilmiş; suallerinin ve isteklerinin cevaplanması yolu seçilmiş; münasip vesilelerle bu hususlar itina ile takip edilmiştir. Zaman zaman Oda idare Heyetleri, Oda Reis ve Umumî Kâtipleriyle müşterek toplantılar tertip edilerek çalışmalarımız hususunda geniş fikir teatilerinde bulunulmuş ve müşterek faaliyetimizin istikameti ayarlanmıştır.

Faaliyetlerimiz :

Yukarıda tafsil edilen prensipler ve zaruretler muvacehesinde yapılması icap eden işlerimizin evvelâ mevzuatla ilgili kısımlarım arz ediyoruz :

1 — Mecburî Hizmet Kanunu :

Vazifeye başladığımız anda Büyük Millet Meclisi Encümenlerinde müzakere edilmekte olan ve Hükümet tarafından getirilmiş bulunan Mecburî Hizmet Kanunu, gerek meslektaş haklarını korumak, gerekse meslektaşın randımanını arttırmak bakımından âmme menfaatleriyle de ilgili meselelerden bulunması dolayısıyla müstaceliyetle ele alınmıştır. Bir çok teşekküllerin bu mesele hakkında yazıyla mütalâaları temin edilmiş ve hukukçuların da iştirak ettiği bir Komisyonda Birliğimizin görüşü tespit edilerek Büyük Millet Meclisi'ne takdim edilmiştir. Tatbikatının bir âmme müessesesi üslûbuna yaklaşması halinde; mahzurların azalacağı izah edilen ekli muhtırada; mecburî hizmetlinin kendi ihtisas sahasında kullanılması ücret ve vazife tevdi prensiplerinde mecburî hizmeti olmayanlardan tefrik edilmemesi müdafaa edilmiştir. Tasarı Büyük Millet Meclisi Encümenlerinde müzakere edilmekte ve meslektaş mebuslarımız tarafından takip olunmaktadır. (Ek : No. 1)

2 — Devlet Personel Kanunu :

Meslektaşlarımızı ve mesleğimizi çok yakından alâkadar eden ve Maliye Vekâleti tarafından hazırlanmış olan Devlet Personel Kanunu tasarısı Odalar arası bir komisyonda incelenmiş ve Odalardan gelen mütalâaların da nazarı itibara alınması suretiyle camiamızla ilgili görülen esaslar, umumî prensipler hülâsa edilmiştir. Bu esaslar görülen lüzum üzerine yüksek tasvibinize sunulmuştur.

Odalardan izhar edilen temayüllere uyularak aynı Komisyonda Devlet Personel Kanununun yürürlüğe gireceği tarihe kadar cari olmak üzere, bir "Tazminat tasarısı" etüt edilmiştir. Rapora ekli bulunan tasan bir taraftan meslektaşlarımızın geçim sıkıntılarını kısmen olsun bertaraf edici, diğer taraftan da memleket menfaatleri bakımından Devlet Sektöründe ihtiyaç görülen memur meslektaşların mensup oldukları dairede kalabilmelerini sağlayıcı ve bugün cari olan teknik eleman ve yardımcı teknik eleman ücret ve yevmiye sistemini tanzim edici bir usulü getirmiş bulunmaktadır.

Komiyon raporu Umumî Heyette kabul edildiği prensipleriyle önümüzdeki

devrede Büyük Millet Meclisi'ne takdim edilecektir. (Ek : No. 2, 3)

3— 5434 numaralı Emekli Sandığı Kanununun 39 uncu maddesinin tadili hakkındaki; asker meslektaşlarımızın tekaütlük haklarıyla ilgili kanun, Çorum Milletvekili sayın Kemal Biberöğlu tarafından Büyük Millet Meclisi'ne verilmiştir. Asker meslektaşlarımızın teşkil ettikleri Komisyonunda varılan kararla tasan hakkındaki düşüncelerimiz mebus meslektaşlarımıza takdim olunarak noktai nazarımızın müdafaası alakalarıyla temin edilmiştir. Tadil tasarısı Meclis Encümenlerinde takip edilmektedir.

Komisyon daha ilk oturumunda asker meslektaşların tâbi buldukları çeşitli konulan ehemmiyet derecesine göre ele almadan önce, yaptığı geniş ölçüdeki sözlü tartışma sonucunda oy birliği ile önemli iki prensip kararı almıştır:

1 — Komisyon teknik elemanların sivil ve asker olarak tefrikinin istinatsız olarak uygun bulamamıştır. Tefriğe imkân veren kanunların tetkiki ile yürürlükten kaldırılmasını, uzun vadeli mesaisinin ana prensibi kabul etmiştir.

2 — Komisyon, müstaceliyeti ve asker meslektaşlarla çok yakın alâkası olan, münferit problemlerin ele alınması prensibini vazetmiştir. Komisyon asker meslektaşların durumları ile ilgili ve müstaceliyeti icap ettiren konularını önem derecelerine göre sıralayarak gereken incelemeleri yapmış ve Ekli kararlara varmıştır. (Ek : No. 4)

4 — Yapı Yollar Kanununu tadil eden Yapı ve İmar Kanunu; meslektaşımız Sayın Süleyman Kuranel tarafından Büyük Millet Meclisi'ne verilmiştir. Kanun tasarısının meslek camiası içinde, Belediye hizmetleri, hukuk prensipleri ve malî imkânlar bakımından münakaşasını temin için Nafia Vekâleti tarafından tertip edilen imar Kongresine iştirak edilmiştir. Dokümanlara geç sahip olmamız sebebiyle ancak Harita ve Kadastro Mühendisleri Odasının bir muhtırasını takdim edebildiğimiz kongreye arkadaşlarımızın alâkası sağlanmış, ilgili Odalara mensup meslektaşlarımızın takip ettikleri kongrenin vasıl oldukları neticeler hususî bir Bültenle 6.000 meslektaşımıza duyurulmuştur. Kanun Büyük Millet Meclisinde müzakere edilmektedir.

5 — 6269 Sayılı Kanuna ait Talimatname :

6269 sayılı Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği kanununun 6. maddesine göre mesul müdürlük yetkileri hakkında iktisat ve Ticaret Vekâletinde hazırlanmış olan tasarı alâkalı Odalarca tetkik edilmiş ve mütalâamız iktisat ve Ticaret Vekâletine arz olunmuştur. Tasarı aşağı yukarı bütün ihtisas Odalarınca ilgi görmüş ve hazırlanmasında Birliğin alâkalı kılınmaması sebebiyle meydana gelmiş, tenkidi mucip olan hususlar muhtırada yer almıştır.

6 — 3458 Sayılı Kanun :

1937 senesinde, o günün ihtiyaçlarına göre çıkarılmış olan Mühendislik ve Mimarlık hakkındaki 3458 sayılı kanunun 6235 sayılı Birlik Kanunu çıktıktan sonra tadile uğraması lüzumunu tatbikat zarurî kılmıştır. Bu kanunun

tadili veya lağvı için yapılan etütler henüz ikmal edilmemiştir.

Bu arada mebus meslektaşımız, Sayın Süleyman Kuranel'in resen Büyük Millet Meclisine takdim etmiş olduğu tadil tasarısı hakkında Nafia Vekâleti tarafından Birlikten mütalâa istenmiştir. Camiamızla ilgili salahiyet ve unvan konularının bir defa da Büyük Millet Meclisine takdimini yerinde görmekle beraber komisyonda Nafia Vekâletinin talep ettiği Birlik görüşlerinin tespitine çalışılmaktadır.

7 — Memur meslektaşların Serbest Çalışmaları :

Memuriyet hizmetlerine hanel gelmemek ve memuriyetlerini ihmal ve suiistimal etmemek şartıyla memur meslektaşlarımızın meslekî faaliyette bulunmaları prensibinin araştırılması Odalar arası bir Komisyonunda neticelendirilmiştir. Birlik idare Heyetince ayrıca mütalâa serd edilmeden takdim edilen kanun metni ve mucip sebeplerinin yüksek heyetinizin tetkikinden geçmesine zaruret duyulduğu gibi, Umumî Heyetçe kabul olduğu takdirde bu kanunun 6235 sayılı kanunun bir eki veya müstakil bir kanun olarak Yüksek Meclise sevk edilmesi hususundaki karar da Birlik Umumi Heyetinin takdirine bırakılmıştır. (Ek: No. 5)

8 — 6235 Sayılı Kanun ve Birlik Talimatnamesi :

Odalar Birliği ikinci Umumî Heyetinin kabul ettiği ve 6235 sayılı kanuna ithalini istediği tadilât için yapılan tetkikler neticesinde İdare Heyetimiz; 6235 sayılı kanuna ait bir çok tadilleri icap ettiren meseleler olduğunu müşahade ederek; âcil olmayan tekliflerin münferiden götürülmesine taraftar olmamış, gereken diğer tadillerle birlikte ikinci Umumî Heyetin lüzum gördüğü tadilâtı da bir defa da Büyük Millet Meclisine arzda Milletvekili meslektaşımızla yaptığı istişare sonunda isabet bulunmuştur.

Birlik Talimatnamesinin Tadilâtı :

Odaların Umumi Heyetinden geçen Oda Talimatnamelerinin, Odalar Birliği ikinci Umumî Heyetinde kabul edilen prensiplere uygun olarak nihai şekillerinin tetkikatım yapan Odalar arası Komisyonun bu husustaki raporu ittilainıza arz olunmuştur.

Aynı Komisyon; Odalar Birliği Talimatnamesinde; kuruluştan itibaren cereyan eden hâdiselerden mülhem olarak bazı tadilâtı da ele almıştır. Bu husustaki raporla idare Heyeti kanaatini Umumî Heyete yetiştirmeğe gayret ederek çalışmalarımızın neticesini heyetin takdirine arz etmeyi düşünüyoruz.

Oda Talimatnamelerinin ikinci Umumî Heyette kabul edilen prensiplere göre; Birlik Talimatnamesine bazı esasların ithal edilmesi hususuna gelince; Birlik Talimatnamesinde yapılması düşünülen bütün tadilâtı bir defa da arzda faide mülâhaza edilerek gündem içerisine alınması uygun görülmemiştir.

9 — Ticaret Odalarına verilmekte olan binde beşler :

Serbest çalışan ve müteahhitlik yapan meslektaşların Ticaret Odalarına verdikleri binde beşlerden Odalar Birliğine hisse tefriki için Kanun teklifi hazırlanması ve Meclise götürülmesi hususunda; meslektaş milletvekillerinin serd ettikleri umumî mahzurlar uygun görülerek derhal Meclise takdimden sarfınazar edilmiş ve bu sebeptendir ki 5590 sayılı kanunun tadili mahiyetinde olan bu teklifin Meclise aksettirilmeği tehir edilmiştir.

10 — Meslektaş Unvanları Meselesi :

Odalar Birliği ikinci Umumî Heyetinde; tahsil dolayısıyla âzalarımız arasında mevcut olan unvan farklarının yeni bir üsluba kalbedilmesi takarrür ettirilmişti. Bu hususta mütalâalarına müracaat edilen Odalar ekseriyetle bu meselenin etüde ihtiyaç gösterdiğini beyan etmişler, etütlerini de tamamlayamamış bulduklarından Umumî Heyete neticenin takdimi mümkün olamamıştır. Buna ait kanun teklifi ayrıca akademik etütlere de ihtiyaç göstermektedir.

Resmî Daire ve Müesseselerle olan temaslarımız :

1 — Yüksek Denizcilik Okulu Makine Şubesi mezunları :

Tahsil durumlarının ve unvanlarının tahkiki Birlik idare Heyetine vazife olarak verilen Yüksek Denizcilik Okulu Makina Şubesinden mezun olan vatandaşların diploma unvanları tahkik edilmiştir. Bu hususta salâhiyetli gördüğümüz muhtelif mercilerin mütalâaları temin edilerek Yüksek Kararınızın istihsalı için Başkanlık Divanına sunulmuştur.

2 — Sanayi Yardım Komisyonu :

Memleketimizde sanayinin kalkınmasını hedef tutan ve bu arada ecnebi sermayeyi teşvik hususunu programına alan bir "Sanayi Yardım Komisyonu" Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinde kurulmuş bulunmaktadır. Camiamızı yakından alâkadar eden bu mevzuda hizmet arz etmemizi müteakip bu komisyonda temsil edilmekteyiz.

Sanayi teşvik ve sanayi engelliyen hususları bertaraf etmek üzere çalışmalara geçmiş olan bu komisyon, sanayinin kuruluş ve faaliyetini önleyen mevzuat hükümleri ile; bu hükümleri bertaraf edecek yeni mevzuat hükümleri hakkında bir raporu Birliğimizden istemiştir. Tetkik edilen mevzu ile ilgili olarak şu neticeleri şayanı kayıt görmekteyiz. Memleketimizde sanayinin esas unsurlarına ait lüzumlu ve ilmî bir şekilde derlenmiş esas doneler mevcut olmadıkça Birliğimizden istenilen etüdün matlûba muvafık bir şekilde hazırlanmasına imkân görülemediği.

Diğer taraftan bu lüzumlu esas doneleri toplayacak ve bunu sanayinin muhtelif unsurlarının; muhtelif cephelerine ait fonksiyonların yerine getirilmesini temin edecek bir kuruluşa katî ihtiyaç olduğuna kanaat getirilmiş ve bu kuruluşa ait bir teşkilât avan projesi hazırlanmıştır, idare Heyetimizce tamamen benimsenen ve memleketimizde büyük bir boşluğu dolduracağına inandığımız bu teşkilâta ait avan projeyi ilgili hükümet mercilerine arz etmek üzere teşebbüse geçmiş bulunuyoruz.

Prensip olarak uygun görüldüğü takdirde, bu kuruluşun katî projelenmesinde vazife arz edeceğiz.

3 — Türk Standartları Enstitüsü :

Türk Standartları Enstitüsü, İktisat ve Ticaret Vekâleti kararıyla Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından kurulmuş bulunmaktadır. Mezkûr Birliğin 5590 sayılı kanununda; iktisat ve Ticaret Vekâletince verilen vazifelerin Birlikçe ifası hususundaki hükme istinaden vücut bulan Enstitü 16/10/1954 tarihinde Ankara'da açılmıştır. Bir kısım faaliyete geçmiş bulunan enstitü, milletlerarası teşekküllerle teması sağlamıştır. Birliğimizin kuruluşundan evvel tesis edilen Enstitünün Genel Kurul Üyeliğini, enstitünün inkişafına hizmet etmek gayesiyle kabul etmiş bulunuyoruz.

İştirakimiz keyfiyeti, bu mevzuda tetkikler yapan bir komisyonun aşağıda takdim edilen kararına müstenittir. Memleketimizde Standardizasyona olan ihtiyacın ehemmiyeti dikkate alınarak:

- 1 — Enstitünün müstakil ve daimi bir bünye olarak kurulması;
- 2 — Enstitü kuruluşunun bu daimiliği sağlayacak surette tamamlanması;
- 3 — 6235 sayılı kanunla, meslekle alâkalı normların incelenmesi, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine bir vazife olarak verilmiş olduğundan enstitünün muhtelif teşkilât kademelerinde, Genel Kurul dahil olduğu halde, teknik ihtisas gruplarının lüzumlu nispette temsil edilmesi;
- 4 — Diğer kaynaklardan ayrı olarak, Enstitünün âmme hizmeti görmekte bulunmasından, devletin bu teşekkülün ihtiyaçlarının tam olarak karşılayacak surette bütçesinden daimi tahsisat ayırması;
- 5 — Standardizasyon işlerinin şumûl ve mahiyeti bakımından Standardizasyon (Normalizasyon)'la alâkadar devlet daire ve müesseseleriyle Enstitünün yakın iş beraberliği yapması;
- 6 — Enstitü teşkilâtının devamlı teknik kadrolarla tamamlanması; Enstitünün önümüzdeki Genel Kurul toplantısını müteakip Birliğimiz içinde de muvazi çalışmalara geçilecektir.

4 — Kurulması Mutasavver Üniversiteler ve Teknik Okullar :

Kurulması mutasavver olan ve meslek camiamızı ilgilendiren tedris müesseseleriyle alâkamızı mümkün kılmak için Maarif Vekâleti nezdinde bir çok teşebbüsler yapılmıştır. Tatbikatçı Odalar Birliğinin teknik tedris müesseselerinin haiz olması lâzım gelen meslek branşları ve bu branşlara ait programlar ile çok yakın alâkalı görülmesi aşikâr bir ihtiyaçtır. Temaslarımızdan elde ettiğimiz neticeler tatmin edici olmamış ve bu hususta hizmet arz etmek teklifimiz müspet cevap almamış ve yardımımız mahdut kalmıştır. Bu hususta kuruluş hazırlıklarında vazife almış meslektaşlarımızın Birliğe karşı alâkasızlıkları kaydetmeyi vazife telâkki ederiz.

Hazırlık Komisyonlarında temsil edilme taleplerimiz ancak Ankara'da kurulması mutasavver Orta Doğu Mimarî Fakültesi için kabule mazhar olmuştur.

5 — Geçen yıl zarfında memleketin muhtelif yerlerinde ve bilhassa İstanbul'da inhidama maruz kalan binalar meslek camiamız için hakikî bir üzüntü mevzuu olmuştur. Zahiren meslek camiamızı büyük bir töhmet altında bırakan, hakikatte ise tatbik edilmekte olan mevzuatın noksanlığından tevellüt ettiğine inandığımız bu gibi hâdiselerin vukuunda tedbir mahiyetinde dahi bir müdahale imkânını bulmak müşkülât arz etmiştir. Bütün meslek dâvalarımızda olduğu gibi bu hâdiselerde de münferit vakalarla meşgul olmaktan ziyade meseleyi esasından halletmek maksadıyla mevzuatın ihzar ve itmamı cihetine gidilmesi uygun bulunmuştur. Bu mevzuatın ikmaline kadar yapacağımız müracaatların ancak ilgili makamlarca gösterilecek anlayışlı bir işbirliği zihniyetine vabeste olduğuna kani olduğumuzdan; bu mevzuda hazırladığımız bir muhtırayı vilâyetlere göndermekte isabet görülmüştür. Bazı vilâyetlerden aldığımız cevaplarda gördüğümüz anlayışı huzurunuzda memnuniyetle belirtirken; bu mevzuun esasının hallinin; yukarda bahsettiğimiz mevzuat hususundaki çalışmalarımızın ikmalıyla tecelli edeceğine inanıyoruz.

BİRLİK UMÛMÎ HEYETİNİN TETKİK VE TAKİP İÇİN DİREKTİF VERMİŞ OLDUĞU DİĞER MESELELER

1 — Teknik bir Banka kurulması :

Azalar arasında ve Birliğin teşebbüsleri ile sosyal, meslekî ve ticarî işlerde azalarımıza kredi yardımında bulunacak bir banka kurulmasına ait etütler Sosyal Hizmetler Komisyonu tarafından incelenmiştir. Komisyonun; azalarımızın münferit etütlerini heyeti umumiyeye bir mütalâa dermeyeran etmeden arz etmesi kararı idare heyetince de uygun görülerek ıttılainıza takdim edilmiştir. (Ek : No. 6)

2 — Metalürji, Seramik ve Petrol Mühendisleri :

Kimya ve Maden Mühendisleri Odaları arasında ikinci Umumî Heyetin direktifleri gereğince; akademik mahiyette her iki oda temsilcileriyle kurulması lâzım gelen komisyona odalar iştirak edemediklerinden Umumi Heyetinize Metalürji, Seramik ve Petrol Mühendislerinin hangi odaya girecekleri hakkında bir netice takdimi kabil olamamıştır.

3 — Teknik Personelin rasyonel çalışması :

Meslek camiamızın 6235 sayılı Odalar Birliği Kanunu çıkıncaya kadar; kanunî bir organizasyondan mahrum bulunması; meslekî mesaide randımanlılık yaratıyordu. Meslekle ilgili problemleri ele alan teşkilâtımızın mesaisi kademe kademe ihtiyaç duyulan bu randımanlı mesaiyi sağlayacak esasları temin etmektedir. Bu mesainin her odanın kendi bünyesinde devam ettirilmesine kani bulunuyoruz. Keza meslektaşlarımızın reylerine müracaat edilecek anketlere verecekleri cevaplarla da mevzua kıymet ve mâna verecekleri muhakkaktır.

4 — Asgarî Ücret Talimatnamesi Esasları :

Odalar arası bir komisyonun yaptığı tetkikler ve müzakereler sonunda hazırlanmış olan bu esaslar rapor halinde takdim edilmiş olup üçüncü umumî heyetin tetkikine arz edilmiş bulunmaktadır. Komisyon asgarî hizmet tarifesini, her ihtisas Odasının kendi ihtisas salahiyeti dahilinde tespit edilecek bir mesele olarak ele almış, ancak; asgarî ücret tarifesinin tertibinde, asgari ücret tarifesine uymayacak hususiyet gösteren hallerin tespitinde, asgarî ücretin tarifesindeki esaslarda Odalar arasında müştereken riayeti icap ettirecek prensipler kabul ederek çalışmalarını bu metotla neticelenmiştir.

Orman Mühendisleri, Gemi Mühendisleri ve Mimarlar Odasından gelen mütalâalar da nazari dikkate alınmıştır. Komisyonun vasıl olduğu kanaatler aşağıdaki maddelerde hülâsa edilmiştir:

1 — Asgarî ücret; altına inilmemesi lâzım gelen, normal meslek hizmetlerinin karşılığını ifade eden asgarî bir tarifedir. Komisyonun kabul ettiği asgarî ücret prensibi bu tarifeye göre meslekî hizmet karşılıklarının alt hududunu tespit etmektedir.

İş verenlerin ihalede asgari ücreti esas almaları lâzım ise de; meslekte yüksek ehliyeti olanların iştirakini temin etmek, işin yüksek kalitede meydana getirilmesi gayesini mümkün kılmak için; ihaleye çıkarırken asgarî ücretin fevkinde bir bedel tespit etmeleri de zaruri görülmüştür.

2 — Asgarî ücret tarifelerinin zamanla rayiçlerindeki tahavvülleri kabul eden bir esasa bağlanması zarurî görülmüştür.

3 — Asgari ücretin miktarı, tespiti, tâyini esasları ve bu miktar ve esaslarda yapılacak tâdiller, ihtisas Odalarınca yapılmalıdır. Odaların yekdiğeri ile mütedahil meslek hizmetlerinde mütebayin ücretler meydana gelmemesi için tarifelerin Odalar Birliğince tasvip edilmesi uygun görülmüştür.

4 — İhtisas Odasınınca bazı ender ve mühim işlerde asgarî ücret tespiti teknik ilerlemeğe ve ihtisaslaşmağa mani olacağı kanaati hasıl olursa; bu gibi işler için Oda, asgarî ücret tarifesi yapmayarak ayrı bir tarife tespit etmek ve bu ücret tarifesinden de tenzilât yapılabileceğini beyan etmek hakkına sahip olmalıdır.

5 — Hiç bir kâr düşünmeden, yalnız masrafını almak suretiyle içtimai yardım maksadıyla meslekî hizmet yapmağı arzu eden meslektaş; Oda takdiriyle asgarî ücret tarifesi iş yapma müsaadesi verilebilmelidir.

6 — Serbest hayata yeni atılan meslektaşlar, bir defaya mahsus olmak ve Odasının müsaadesini almak suretiyle asgarî ücret tarifesi dununda iş yapabilmelidir.

7 — Ahkâmı Umumiyenin yakın akrabalar için tanıdığı istisnai yardım halleri dışında; meslektaşın şahsî durumu dolayısıyla fevkalâde ve mecburi ahvalde asgarî ücret tarifesi dununda iş yapması kabil olmalıdır. Bu fevkalâde ahvalin takdiri ve meslektaş bu hususî müsaadenin verilmesi Odanın takdirine bağlı olarak mütalaa edilmiştir.

8 — Komisyon asgarî tarifeye uymayan ücretlerle meslekî faaliyette bulunan; yani asgarî ücret tarifesi dununda karşılık almak suretiyle meslek hizmetini ifa eden azaların; meslek ve meslektaş haklarını haleldar etmiş sayılmasını uygun görmüştür. Bu şahıslar bu suçların icap ettirdiği cezaî müeyyidelerle karşılaştırılmalı, bundan başka asgarî ücret tarifesi dununda iş yaptıranların da maruz kalacakları cezaların tarif ve tâyini için kanun ve nizamnameler tesis olunmalıdır.

5 — Neşriyat işleri :

Devre içinde Odalar Birliği ikinci umumî heyetine ait zabıt hülâsası bastırılmış Odaların talep ettikleri miktar tevzi edilmiştir. Yabancı memleketlerdeki mümasil teşekküllere Birlik Teşkilât ve faaliyetlerinden bahseden broşürler gönderilmiştir. Bundan başka daimî bir haberleşme vasıtasının çıkarılmasına kadar haberler bülteni adıyla aktüel ve ehemmiyetli hâdiseleri azalarımıza aksettiren küçük çapta bir gazete ancak 6 nüsha olarak çıkarılmış ve bütün azalarımıza gönderilmiştir.

Birliğin ve Odaların faaliyetlerini duyurmak, gayeleriyle ilgili umumî görüşlerini ve tenkitlerini yayın yoluyla temin etmek için devamlı olarak çıkarılmasını zarurî bulduğumuz BÜLTEN'in esasları hazırlanmak hususunda Odalar arası bir komisyon teşkil edilmiş ve Komisyonun vasıl olduğu

neticelerin raporu idare Heyetinin tashihleri ile Yüksek heyetinizin kararlarına takdim edilmiştir. (Ek: No.7)

6 - Mühendislik işlerine ait müsabakalar :

Mimarlık ve şehircilik sahalarında olduğu gibi mühendislik işlerine ait yapılacak tatbikat için proje müsabakaları açılması hususunda teşebbüste bulunma keyfiyetini idare Heyeti iki esasta mütalâa etmiştir. Evvelâ mevcut müsabaka talimatnamesine göre mimarlık ve şehircilik sahalarına ait bir kısım mühim işlerin müsabaka yoluna gidilmeksizin yapılması hususunu muhtelif temaslarla önlemiş, müsabaka fikrinin Devlet, müessese ve fertlerin menfaatlerini koruyucu, dolayısıyla, millî serveti kıymetlendirici bir hal tarzı olduğunu harice karşı telkine çalışmıştır. Bunların neticesi olarak memnuniyetle arz ederiz ki, geçen yıllara nazaran mimarî müsabakalarda bir artış görülmektedir. Dışarıya proje siparişi de usul olmaya başlamıştır.

Ezcümle : Türkiye İş Bankası Anonim Ortaklığı Umum Müdürlüğü, Türkiye Emekli Sandığı Umum Müdürlüğü, Türkiye Jokey Kulübü, Adana Belediyesi nezdinde yaptığımız bu teşebbüsler ve neşriyat kısmen muvaffak olmuş, İş Bankası büyük bir anlayış göstererek talimatnameye uygun müsabaka tertip etmiş, Emekli Sandığı yaptırmakta olduğu otellerin işletilmesi hususunda ecnebi firmalarla yaptığı mukavelelerin icabı olarak şimdilik müsabaka yoluna gidemeyeceğini beyanla beraber; bundan böyle yaptıracığı otel projelerinin dahi müsabaka yolu ile elde edilmesi prensibini kabul etmiştir. Adana şehri imar plânı yaptırılması işinin müsabakaya konulması hususundaki teşebbüslerimiz Nafia Vekâletinin de müzaheretine rağmen müspet tecelli etmemiştir. Jokey Kulübünün İstanbul, İzmir ve Adana'da yaptıracığı hipodromları müsabaka tertibi suretiyle elde edilecek projelere istinat ettirmesi hususundaki müteaddit müracaatlarımız semere vermemiştir. Bu müşahedeler idare Heyetini, bütün ihtisas Odalarında zuhur edebilecek ve müsabakaya mevzu olacak işler için umumî bir müsabaka talimatnamesi yapmak zarureti ile karşılaştırmıştır.

Müsabaka Talimatnamesinin mutlak yürürlüğünü sağlayacak esasları tespit etmek, Resmî Daire ve Müesseseleri veyahut âmme hareketleri taşıyan teşekkülleri, şahsî takdire bırakmaksızın bazı esaslara riayete mecbur kılmak yollarının araştırılması icap ettiği kanaati hasıl olmuştur. Müsabaka ile yapılması mümkün olan işleri mutlaka bu tertiple tatbikata koymak prensipleri içerisinde ve bunu engelleyici mevzuları bertaraf etmek için bir Komisyonun mesaisine lüzum görülmüştür. Bu Komisyon, hazırlıklarıyla meşgul bulunmaktadır.

7 — Meslekî formasyonun muhafazası :

Mühendis ve Mimar unvanlarının verilmesi hususunda hassasiyet gösterilmesi, muayyen meslekî formasyonun kaybedilmemesi için Birlik Umumî Heyetinin direktiflerine uyularak; hangi seviyedeki bir tahsilin mühendis ve mimar unvanını bahşedeceği etütlerine devam edilmektedir.

8 — Teknik eleman ve yardımcı teknik eleman ihtiyacı :

Gerek Devlet sektöründe gerekse hususî sektörde teknik eleman ve yardımcı teknik eleman ihtiyacının miktarı, hangi branşlarda hangi meslekî formasyonda elemana ihtiyaç olduğunun, hali hazır ve müstakbel durumunun tespiti ehemmiyetli tetkikata lüzum göstermiştir. Tedris Müesseselerinin programları, eleman yetiştirme kapasiteleri Devletin sınaî ve imar sahasında

uzun vadeli programının bilinmesine ihtiyaç görülmüş ve bu dokümanlar elde edilmedikçe çok ehemmiyetli olan bu vazifenin müspet şekilde başarılmasına imkân olmadığı kanaatine varılmıştır. Tetkike esas olacak dokümanların teminiyle meşgul olunmaktadır.

9 — Yardımcı teknik elemanlar yetiştirilmeleri :

Meslekî faaliyet ve tatbikatta muvaffakiyetimizde mühim bir âmil olan yardımcı teknik elemanların vazife salahiyetleri, yetiştirilmeleri hususlarında Birliğe tereddüt eden vazifelerin yapılabilmesi için evvelâ muhtelif tedris müesseselerinden programların temin edilmesine, bazı müesseselerin yardımcı eleman yetiştirmek için açmış oldukları kursların programlarının elde edilmesine lüzum görülmüş ve bu hususta teşebbüslere geçilerek bu meseleyi incelemek üzere çalışacak Komisyona lâzım gelen dokümanların teminine gayret sarf edilmiştir. Şimdiye kadar Birliğe gönderilen kurs programlarından aldığımız intiba, yardımcı teknik eleman yetiştirme mevzuunda birçok müesseselerin gayretlerini ifade etmekle beraber, esaslı bir koordinasyona behemehal ihtiyaç olduğu kanaatini uyandırmaktadır. Dokümanlar tamamlandıktan sonra bağlıyacak Komisyon çalışmaları ile bu koordinasyonun temin edileceği kanaatindeyiz.

10 — Yardımcı teknik elemanların vazife ve salahiyetleri :

Muhtelif branşlarda meslektaşlarımızın yardımcısı bulunan teknik elemanların, gerek devlet sektöründe gerek hususî sektörde, vazife ve salahiyetlerinin hudutlandırılması çok ehemmiyetli bu konu olarak muhtelif hâdiselerle de tezahür etmiştir. Bu hususta bir kanun ve talimatname meydana getirilmesi için lâzım gelen etütler ikmal edilmediğinden netice Yüksek Heyetinize arz edecek kadar inkişaf etmemiştir. Bu bahiste serbest sahada çalışan meslektaşların vazife ve salahiyetlerine vaki olan meslekî tecavüzleri önleyecek bir komisyon faaliyete geçirilmiştir ve tetkikatına devam etmektedir.

11 — Sosyal Hizmetler :

Bu mevzuda hatıra gelebilen sosyal problemler; Odalar Birliği ikinci Umumî Heyetinin her odadan ikişer âza bulundurulmak suretiyle tertibini münasip gördüğü sosyal hizmetler Komisyonunda incelenmiş ve neticeleri Komisyon raporunda mütalâa edilmek üzere huzuruza arz edilmiştir. Azalarımızın birlik halinde bulunmalarından sosyal sahada görecekları mühim istifadeleri Komisyon raporunda mütalâa etmek mümkündür. Bilhassa vefat halinde sigorta ve Grup Sigortaları mevzuu yüksek heyetiniz kararlarıyla kaliteleşecektir. Bu bahiste mühendis ve mimarların meslekî inkişaflarını sağlayacak tetkik ve tetebbu imkânlarını temin etmek gibi hususlar daha çok ihtisas Odalarının kendi iç meseleleri meyanında görüldüğünden Birlikçe meşgul olunmamıştır. (Ek : No. 8)

DİĞER FAALİYETLERİMİZ

I — Asker Meslektaşlarımızla ilgili mevzuat :

Asker meslektaşlarımızın meslekî çalışmaları sırasında karşılaştıkları îdarî engelleri bertaraf etmek, Teşkilât Kanunlarını etüt etmek ve mecburî hizmet şartlarını tahfif etmek için kurduğumuz Komisyon; mevzularının bir kısmını neticelendirmiştir.

Komisyon, meslektaşları sivil ve asker diye tefrik eden prensibe; yaptığı müzakereler sonunda bütün mevzuatta tamamen ve mutlak surette muhalif kalmış ve meslektaşlarımızın sivil ve asker diye tefrikini mümkün kılan kanunların etüt edilmesini çalışmalarına program olarak kabul etmiştir. İdare Heyeti bu noktai nazarı aynen benimsemiş ve mevzuatla ilgili diğer çalışmalarımızda nazarı itibara alınmasını temin etmiştir. Raporda zikrolunduğu üzere bu çalışmalar arasında müstaceliyeti dolayısıyla evvelâ meslekî hususiyetlerine göre teknik personele verilmesi lâzım gelen tazminata ait tasarı ile tekaütlük hakkını bahşeden 6122 nolu kanun tasarısı ikmâl edilmiştir.

Asker meslektaşlarımızın kendileri ile ilgili mevzuatı incelemeleri için ayrı bir Komisyon teşkil edilmiştir. Komisyon faaliyetinden neticelenen kanaatler Odalar Birliğinin umumî gidişine uygun görülerek benimsenmiş ve rapor umumî heyetinin takdirine aynen sunulmuştur.

1 — Teknik elemanlar istisnasız olarak tefrik edilmemeli ve tefriğe imkân veren kanunlar yürürlükten kaldırılmalıdır. Bu uzun vadeli mesai muntazaman devam ettirilmelidir.

2 - T.C. Emekli Sandığı kanununun 6122 nolu kanunla muaddel 30. maddesinin (b) fıkrasının değiştirilmesine ait Çorum Mebusu Kemâl Biberöğlü'nün kanun teklifinin desteklemesi Birlik tarafından meslektaş milletvekillerine duyurulmuştur; Takip edilmektedir.

3 - Devlet Personel Kanununu inceleyen komisyonla verilen tazminat tasarısı hakkındaki görüşler kanun metnine idhal edilmiştir.

4 — Odalar Birliği âzası olarak; asker meslektaşların sivil meslektaşlar gibi; kanunu mahsusla kurulan ve meslektaşların kanunen girmeye mecbur buldukları Birlikte sivil azalar gibi mesailerine halel getirmeyecek her türlü faaliyet hakkına sahip olacakları hususunda Birliğin temin ettiği hukukî mütalâa incelenerek Nafia Vekâleti kanalı ile Millî Müdafaa Vekâletine arz edilmiştir.

5 — Mecburi hizmet kanununun hakkında Birlik tarafından Büyük Millet Meclisine tevdi edilen muhtıraya asker meslektaşların da idhali temin edilmiştir.

2 — Ecnebi Tab'aları Meslektaşlar :

Türkiye'de sanat icra eden ecnebi mühendislerin âmme nizam ve intizamını temin bakımından tâbi tutulacakları hususlarda; Odalar Birliğine tevdi edilmiş vazife ve salahiyetlerin tatbikatta sureti cereyanı Odalar arası bir Komisyonun tetkikine tabi tutulmuştur. Komisyon 3458 ve 6235 sayılı kanunların mevcudiyeti karşısında keyfiyeti mütalâa etmiş ve vasıl olduğu noktai nazar; Birlik idare Heyetine Nafia Vekâletine yapılacak müracaat için esas teşkil etmiştir. Memlekette çalışmakta olan yabancı tabalı meslektaşların kanunun sarîh hükümlerine karşı gösterdikleri lakaydi Vekâlet ehemmiyetle kale almış ve bir taraftan Birliğe müracaatlarını sağlayıcı tedbirleri ittihaz ederek diğer taraftan da Birliğin noktai nazarını Vekalet Hukuk Müşavirine etüt ettirmiştir. Hasıl olan noktai nazar ihtilâfları. Odalar Birliğinin ısrarı ile tekrar tetkike tabi tutulmuş ve

Nafia Vekâleti tarafından Nafia ve Adliye Vekaletleriyle Odalar Birliği temsilcilerinden teşekkül eden bir Komisyonda tetkik edilmiştir.

Muhtelif Komisyonun görüşleri Birlik Komisyonunca incelenmiş ve mutabakata vasil olunarak ilişik raporların müzakeresinde görüleceği üzere yabancı tabalı meslektaşlarımızın geçici âzalığa ne suretle kabul edilecekleri Birlik noktai nazarına göre tespit edilmiştir. Maarif Vekâletiyle yapılan temas sonunda bundan böyle Türkiye'de icrai sanat edebilmek için yabancı tabalara Birlik mütalâası alınmadan ruhsat verilmemektedir. Dahiliye Vekâletiyle yaptığımız temaslara da yabancı tabalı mühendis ve mimarların ikamet ve iş ruhsatları Odalar Birliğinin mütalâasına tâbi tutulacak, ancak, kanunu mahsusla getirilenler bu kayıttan azade bulunacaklardır. (Ek : No. 9)

3 — Ecnebi Memleketlerdeki mümasil teşekküllerle yapılan temaslara:

Ecnebi Memleketlerdeki mümasil teşekküllerle mesleğin inkişafıyla ilgili temaslara yapmak için girişilen teşebbüslerde Hariciye Vekâletinin delâleti rica edilmiştir. Muhtelif sefaretler vasıtasıyla Birliğimizin mevcudiyetinin duyurulması hususu, müspet tecelli etmiş, bu teşebbüslerimiz sonunda muhtelif memleketlerdeki teşekküllerden teşriki mesai için teklifler gelmiştir. Odalarla alâkalı tek ihtisas teşekkülleriyle temaslara için; Odalar haberdar edilmiş ve Birlikçe de bazı temaslara resen idame ettirilmiştir.

Bu faaliyetler meyanında Yugoslav Mühendis ve Teknisyenler Birliği ile yapılan temas inkişaf etmiş, Federal Devletin 10. yılını idrâk etmesi sebebiyle fevkalâdelik atfedilen 4. kongrelerine delegeler olarak Birlikten bir heyet davet edilmiştir.

Mali imkânsızlıklar dolayısıyla kongreye Birlik adına Reis Naim Şukal ve İkinci Reis Cenân Sahir Sılan ile Ziraat Mühendisleri Odası adına Odanın Reisi Prof. Dr. Kerim Ömer Çağlar iştirak edebilmişlerdir. İki memleket arasındaki meslekî işbirliğinin sağlanmasına matuf olan bu davete icabet eden heyetimiz müspet intibalarla dönmüştür. Bu vesile ile kongreye davet edilmiş bulunan diğer yedi Devlete mensup teşekküllerin temsilcileriyle fikir teatisi imkânları da hasıl olmuştur.

Bundan başka "Federetion Internationale des Association Nationales d'Ingenieurs" (FÎANÎ) ve "EUROPE UNITED STATES Engineering Congres" (EUSEC) gibi Milletlerarası meslekî teşekküllerle temas imkânları üzerinde görüşmeler de yapılmıştır. Odalar Birliğinin dar imkânları içinde temin edilmiş olan bu ilk haricî temasın, umumî heyetin arzulanmış olduğu dış temaslara için; böylece bir imkân sağladığı görülmektedir.

Kongre azalarına yetecek miktarda Türkçe, Yugoslavca, İngilizce ve Fransızca lisanlarına göre yazılmış olan broşürlerin tevzii suretiyle Birliğin teşkilât ve faaliyeti hakkında bilgi verilmiş ve broşürler kongrede büyük bir alâka ile karşılanmıştır.

Bundan başka yine Hariciye Vekâleti kanalıyla İngilizce, Fransızca ve Almanca lisanları üzerine yazılmış broşürler de yabancı devletlerdeki sefaretlerimiz kanalıyla tevzi edilmiştir.

4 — Kongreler :

MİLLETLERARASI YOL KONGRESİ : Karayolları Umum Müdürlüğü tarafından organize edilen Milletlerarası 10. yol kongresine İnşaat, Makina, Harita ve Kadastro ve Mimarlar Odası temsilcileriyle iştirak edilmiş ve kongre safahatı takip edilmiştir.

Meslektaşımızın büyük bir başarı ile organize ettikleri kongre muvaffak

olmuş ve yol mevzuunda esaslı mukarreratı tespit etmiştir. Bu kongreye ayrıca şeref âzası olarak Birlik Reisinin seçilmiş olmasını Birliğimiz adına memnuniyetle kaydederiz.

Orman Amenajman Kongresi :

Orman Umum Müdürlüğü tarafından tertip edilen kongreye Orman Mühendisleri ve Ziraat Mühendisleri Odalarınca iştirak edilmiştir. Birlik davet edilmemiştir.

Türkiye Ağaçlandırma ve Kavakçılık Kongresi :

Orman Umum Müdürlüğü tarafından tertip edilen yurdumuzun ağaçlandırılması ve muhtelif kooperatifler tarafından inkişaf ettirilmesine çalışılan kavakçılık hakkında yapılan ilk kongre, başarılı geçmiş ve meslektaşlarımız bilgi ve tecrübelerini kıymetlendirmek imkânını bulmuşlardır. Kongreye davete iltihak edilmiştir.

Ortadoğu Jeoloji Sempozyumu :

UNESCO ve Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü tarafından organize edilen ve milletlerarası temas imkânını sağlayan ve Birliğin davetli bulunduğu kongre Maden Mühendisleri Odası tarafından takip edilmiştir. Yukarıda sırasıyla arz ettiğimiz çalışma devremiz esnasında kongre faaliyetleri; sadece şimdiye kadar mevcut teamüle göre muhtelif hükümet makamları tarafından organize edilen kongrelere iştiraktan ibaret kalmıştır. Hattâ bu iştirakler esnasında odaların henüz kurulmuş olması dolayısıyla lüzum ve ehemmiyetine kani olduğumuz bir ihtisas görüşünü de kongreye takdim imkânını bulamadığımızı kaydetmek yerinde olur. Bu mevzuda arzu ve vazifemizin bundan ibaret olmadığı tabiidir. Birlik camiamızın, ilgilendiği meslekî kongreler bakımından faaliyetini; bazı hallerde doğrudan doğruya kongreyi tertiplemek, bunun mümkün olmaması takdirinde ise; hiç değilse işin hazırlık safhasından itibaren kongreyi tertipleyen makamlarla tam bir işbirliği içinde çalışmaktır. Her halükârda bu kongrelerin mazbut bir meslek görüşünü Birliğe takdim edecek bir fırsat olduğu mânasını anlıyoruz.

Devre içinde komisyonlarda etüt ettirdiğimiz bazı meselelerin muhtelif meslek toplulukları arasında yapılmasını düşündüğümüz mahallî toplantıların süzgecinden geçtikten sonra bu gibi kongrelerin nüvesini teşkil edecek mahiyette olduğu kanaatindeyiz. Bu bakımdan önümüzdeki devre zarfında bu etütler tekemmül ettirilerek yukarıda arz ettiğimi mânada birkaç kongre tertip etmek mümkün olacaktır. Odalar tarafından talep edilen Sanayi Kongresi ve Enerji Kongresinin bu meyanda zikri kabildir.

Organizasyonunu Birliğin üzerine alabileceğine kani olduğumuz bu gibi çalışmaların malî külfetlerinin ilgili müesseselerin yardımı ile karşılanabileceği aşikârdır. Yaptığımız temasların anlayışla hüsnü kabul gördüğünü ilâve etmekten memnunluk duymaktayız. Yukarıda tadat ettiğim meselelerden gayri ihtisas Odalarının mütalâaları alınmadan, ihtisas Odalarınca etüt edilmeden ele alınmasına imkân görülemeyen otuzdan fazla muhtelif mevzuu Odalara duyurulmuş ve bunlar kısmen cevaplanarak tatbik konulmuştur.

DEVREDİLEN İŞLERİMİZ VE TESİSİNE GAYRET ETTİĞİMİZ ÇALIŞMA SİSTEMİ VE MALİ DURUMUMUZ :

Carî işlerin bir çoğu İdare Heyetinin aldığı prensip kararları dahilinde Umumî Kâtiplikçe yürütülmüştür. Ayrıca etüdü istilzam eden işler için en

münasip yol olarak tatbik ve iyi netice aldığımız Komisyon mesailerini yapılmıştır.

BİRLİĞİN ÇALIŞMALARINDA TAKİP EDİLEN SİSTEM :

Birlik İdare Heyeti ayda vasatı 5 toplantı yapmasına rağmen carî meseleleri ancak tedvir edebilmiş ve devamlı bir mesaiyi istilzam eden mevzuların neticelendirilmesini Odalar arası Komisyonlarda elde etmeyi uygun ve Birlik anlayışına da müsait görmüştür. Kurulan Komisyonlardan sekizi faaliyetini tamamlamış nihaî raporları tasvibinize sunulmuştur. 5 Komisyonun mesailerini uzun vadeli çalışmaları icap ettiren mevzularla alâkalı olduğundan vasıl olunan neticeler hülâsa edilerek Komisyonlar ikinci devredeki faaliyetlerini kısmen tatil etmişlerdir. Ayrıca 4 komisyon çalışmalara devam etmektedir. Bu komisyonların üçüncü devre idare Heyetinin vazife almasından itibaren çalışmaya devamları temenniye şayandır.

Dört Komisyonun çalışmasını temin için yapılan hazırlıklar tamamlanmamış, Odalardan mütalâalar gelmemiş olduğundan faaliyete geçirilmesi yeni idare Heyetinin tensibine terk edilmiştir. Komisyon çalışmaları camiamızı ilgilendiren birçok meselelerin hallinde; tatbikatçı olarak en çok salahiyet sahibi fikirlerle müzakerelerin teşhizi imkânlarını sağlamış olduğundan incelemede takip edilecek en iyi yollardan biri olduğu kanaatindeyiz. Bu suretle topluluğumuzun kanaatlerine ifade vermek imkânı hasıl olmaktadır.

Komisyonlara tevdi edilecek mevzu evvelâ Odalara takdim edilmektedir. Az adette çıkarılmış olmasına rağmen Birlik haberler bülteniyle mevzular, meslektaşlarımıza da duyurulmuş ve mütalâa lütfunda bulunan azalarımızın raporu Komisyona tevdi edilmiştir. Odalardan gelen mütalâalarla beraber Oda temsilcilerinden tereküp eden Komisyon müzakerelerini yürütmekte elde ettiği neticeler lüzum görüldükçe tekrar Odalara duyurulmakta ve haberler bülteninde azalarımıza yayılmaktadır. Odalar lüzum gördükçe kendi bünyelerinde muvazi komisyonlar kurarak ara mütalâaları Birliğe göndermekte olduklarından böylece Komisyonların varmış olduğu neticelerde çok geniş bir kitlenin fikirlerine ittila kesbedilmesi imkânı sağlanmaktadır.

Komisyon çalışmalarına lüzum hasıl oldukça Birliğe Hukuk Müşaviri ve haricen diğer hukukçu ve mütehassısların da iştirakleri temin edilerek neticeler hukukî mesnetlere bağlanmaktadır. Azalarımızın günlük mesailerinin yorgunluğundan sonra Komisyonlara iştirak etmeleri büyük bir fedakârlık olduğunda şüphe edilmemekle beraber, camiamızın kendi sahasında memlekete ifa ettiği hizmetin büyüklüğü meslektaşlarımıza manevî bir gayret vermekte olduğu müşahede edilmektedir. Uzun vadeli çalışmalar olarak ele alman bu komisyonların devam etmeleri için umumî kâtiplik kadrolarının ikmalinde zaruret müşahede etmekteyiz.

Birliğin Mali Durumu :

Odalar Birliği bütçesi; kanunun 12. maddesindeki gelirlere istinat etmektedir. Bu geliverin mühim bir kısmı bu devre içinde Odaların Birlik hissesi olarak tefrik ettikleri yüzde yirmilerden ibaret kalmıştır. Ancak bütçedeki tahakkuklar tahsil edilmediği için; Birlik, ikinci devreyi fevkalâde malî sıkıntı içerisinde geçirmiş; gerek müteşebbis heyet devresinden kalan, gerekse devre içinde tahakkuk eden idare Heyeti ve Komisyon âzalarına verilecek huzur haklarından dolayı azalara borçlu kalınmıştır. Keza kuruluş

sırasında borçlanılmış bulunulan meslek Birliklerine iadesi gereken borçlar da tespit edilen miktarlar kadar ödenememiştir.

Bütçe tatbikatında geliri olmadığı halde komisyon faaliyetleri için konulmuş olan 135 bin liralık giderden sarfiyat yapılmış ve bu hususta devre içerisinde yapılması gereken hizmetlerin ehemmiyeti düşünülerek; Yüksek Heyetinize karşı idare Heyetinin üzerine almakta tereddüt etmediği bu mesuliyet dolayısıyla mazur görüleceği ümidi çalışmalarımızı mümkün kılmıştır.

Bu birlik mesaisinin büyük bir kısmının umumî menfaatlara ve amme hizmetlerine taallük etmesi ve dolayısıyla yapılan masrafların büyük bir kısmının doğrudan doğruya azalarımızla ilgili hizmetlere sarf edilmemiş olması, Birliği yalnız âza aidatına istinat etmeyen bir gelir kaynağına sahip olmak teşebbüsleri için sebep teşkil etmiştir. Bu maksatla Nafia Vekâletiyle istişarede bulunmuş ve noktai nazarımız uygun görülerek Nafia Vekâleti bütçesine Odalar Birliğinin istişarî hizmetlerine mukabil tahsisat konularak Meclise sevk edilmesi sağlanmıştır.

Mebus meslektaşlarımızın yapacakları izahlarla; Devlet Bütçesinin umumî muhtevası içinde çok müspet ve mahalline masruf olan bir tahsisatın kabulünde asla şüphemiz bulunmamaktadır. Bu suretle önümüzdeki devrede alınacak kanunî tahsisat; azalarımızdan Odalar vasıtasıyla temin edilen gelirlerin daha çok âza işlerine tahsisini mümkün kılacaktır. Birliğin malî imkânları ve yapılan teşebbüsleri hakkında; Mali Komisyonun ilişik raporda vardığı neticelerin mütalâasından başka ikinci devre esnasındaki tatbikattan edinilen tecrübeyi de arz etmek yerine olur. (Ek : No. 10)

İdare Heyetinin, Umumî Heyetin tasvibine sunduğu yeni yıl bütçesi; asgarî hizmetlerin yapılabilmesini en küçük mertebede temin edebilecek kadro ve masraflardan ibarettir. Hesabını takdim ettiğimiz devrede Birliğe zuhur eden işlerin gittikçe daha fazla artacağı memuldur. Komisyon faaliyetlerinin gitgide inkişaf edeceği, bir kitap ve evrak arşivine ihtiyaç hasıl olacağı; temasların geliştirilmesi için temsil masraflarının geniş tutulmasının gerekeceği kanaatindeyiz. Amme hizmetleriyle meslek ve meslektaş meseleleriyle ilgili hâdiseler mütemadiyen inkişaf halindedir. Bu sebeple Komisyon faaliyetleri artacak ve bu faaliyetlerin büro hizmetlerini karşılamak için teşkilâtın genişletilmesi icap edecektir. Bir taraftan Birliğin malî kaynaklarının tahsili şüpheli olan tahakkuklara istinat etmesi, diğer taraftan senesi içerisinde dahi borçla kapatılmış bir bilanço getirilmiş olması idare Heyetini önümüzdeki sene bütçesi için Yüksek heyetinize çok mütevazı bir bütçe tasarısı getirmeğe mecbur kılmıştır.

Birliğin içinde bulunduğu malî imkânsızlıklar dolayısıyla hemen hatıra gelebilecek masraflardan tasarruf yapılması prensibine gelince; mevcudiyetimizin ve kuruluşumuzun maksatlarını temin edecek asgarî şartı olan bazı hizmetlerin görülebilmesi için; lüzumu olan kadro, idare masraflarından tasarruf yoluna gidilmesine taraftar değiliz. Bu prensip dahilindeki mütalâalarımızın detaylarını takdim ettiğimiz bütçe gerekçesinde görmek kabil olacaktır. Geçen seneki bütçede Odalardan % 20 Birlik hissesi olarak tefrik edilen miktarlar tahsil edilememiş ve 50 bin lira açık kalmıştır. Bütçede gösterilen miktarları temin eden Odalar Harita ve Kadastro, Gemi, Maden ve Ziraat Mühendisleri Odaları % 20 mükellefiyetlerini tamamen ve hattâ bu miktar tahsilat yapmaksızın ödemişlerdir. Gemi ve Maden Mühendisleri Odası tekeffül ettikleri miktarlardan da fazlasını tediye etmiş bulunmaktadırlar. Birliğin faaliyetinde çok güçlük arz eden malî sıkıntılarımıza fazlasıyla itina gösteren bu Odaların idare Heyetlerine teşekkürü vazife telâkki

ederiz. Diğer Odaların tahsilatta karşılaştıkları bazı müşkülât dolayısıyla hadis olan durumdan; 3. devre esnasında azaların gösterecekleri alâka ile kurtulacağından ümitliyiz. Bu meyanda âza gelirlerinden kesilmekte olan binde beşlerden de bahsetmek yerinde olacaktır. Azaların kazançlarından gelir vergisine matrah olan binde beş nispetindeki mükellefiyetin tetkikine zaruret hasıl olmuş ve mükellefiyetin gerek tahsilinde gerek mükellefler için ödemelerde karşılaşılan müşkülâtının bertaraf edilmesi hususunda yapılacak tetkikat bir Komisyona tevdi edilmiştir. Komisyonun elde ettiği neticeler raporda Yüksek Heyetin müzakeresine sunulmuş bulunmaktadır. Umumî Heyetin ittihaz buyuracağı karara göre icap eden kanun teklifi müteakip devrede mütalâaya alınacaktır.

Azalar; binde beşlerin takip, tahsil ve hesabındaki zorlukların aşikâr olduğu, Birlik İdare Heyetinin yapmış olduğu tamimde Hukuk Müşaviri mütalâasına uygun olmakla beraber bazı hususta odayı kendi takdiri içinde serbest bırakmasından doğan farklı tatbikatlar bulunduğu, avans almak suretiyle muvakkat zaman için sırf tahsisatı yapabilmesi bakımından ihtiyar edilen yolun kıyafetsizliği, % 05'leri verilmekte lakaydı gösterenlerin ve % 05'le mükellef olmadığı iddiasında bulunanların Odaları tarafından ısrarla takip ve ikaz edilmeleri, yeniden bir kanun teklifi hazırlandığı takdirde; muayyen bir maaşa kadar memurların kazancından binde beşten muaf tutulmak ve bundan sonraki dereceler için de bazı kategoriler tespit ederek mükellefiyeti sabit, hesabı kolay, tediyesi basit hale ifrağ etmek, dairelerinde diğer kanunî matrahlar gibi otomotikman kesilmesinin sağlayıcı esaslar konması hususları hakkında kanaatler ihzar edilerek aşağıdaki kararlara vasıl olunmuştur.

1 — Odalar Birliği idare Hey'etine 6235 sayılı kanununun 32. maddesiyle bahsedilen gelirler meyanındaki binde beşler için bir kanun teklifi hazırlanması temennisinde bulunulmasına ve bu hazırlık sırasında yukarıda serd edilmiş olan hususların müzakere edilmesine ve bu hususlar odaların mütalâalarının teminine,

2 — İhtiyarlık kısmı maluliyet, göçmenlik gibi vergiden muafiyeti istilzam eden kanunî hallerde Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin âzalarının da binde beş veya yerine kaim olacak sabit aidattan muafiyetini kanunla sağlanmasına,

3 — Birlik İdare Hey'etinin odanın takdirine bıraktığı memur meslektaşlar hakkında Hukuk Müşaviri 6/7/1955 tarihli mütalâasındaki esaslar dahilinde hareket edilmesine,

4 — Birlik İdare Hey'etinin Odanın takdirine bıraktığı müteahhit meslektaşlar hakkında Hukuk Müşaviri mütalâasına, uyulmasına.

Umumî Heyetinizin prensip kararım nazarı itibara alan Odalar Birliği İdare Hey'etince hizmet eden her meslektaşına emeğinin asgarî karşılığını vermek prensibi ile komisyonlarda çalışan ve emeklerinin manevî kıymetini camiamıza lütfeden, meslektaşlarımızın ancak zarurî masraflarını karşılayan bir huzur hakkı tespiti cihetine gidilmiştir. Hakkı huzur bedeli; odalarda tatbik edilen 3-4 saatlik beher toplantı için esas almak suretiyle 25 lira olarak tespit edilmiştir. Komisyonların mesaisi idare Heyetinin tespit ettiği komisyon çalışma usullerine göre yapılmıştır. Umumî Heyetin verdiği prensiplere göre tahakkuk ettirdiğimiz bu istihkakları malî güçlükler dolayısıyla tamamen

ödemek imkânını bulamadık. Buna rağmen bu imkânsızlığın meslektaşlarımızın feragatli ve ciddî çalışmalarına hiç bir tesir yapmamış olduğunu huzurunuzda beyan etmeyi vazife telâkki ederiz. Birlik İdare Heyeti azalan da evvelâ müteşebbis heyet istihkaklarının ve komisyon azalarına verilen huzur haklarının kısmen olsun ödeme imkânını sağlamak için; geçen umumî heyette tensip edilen huzur haklarını imkân hasıl oluncaya kadar almamayı tensip etmişler ve almamışlardır.

Malî imkânsızlıklar dolayısıyla çok faide mülâhaza edildiği halde ikinci Faaliyet Devresinde meslek topluluklarıyla temas sağlanamamıştır. Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Erzurum, Zonguldak, Eskişehir gibi oldukça kalabalık meslek topluluklarının bulunduğu şehirlerde Birlik İdare Heyeti âzalarının yahut daimî vazife görmekte olması dolayısıyla Umumî Kâtibin; Birlik faaliyetleri hakkında izahatta bulunması mümkün ve faydeli olduğu halde; teşkilât noksanlığı ve malî imkânsızlıklar bu çok ehemmiyetli hizmetin ifasına imkân vermemiştir.

Devre içinde çok büyük bir feragatle günlük büro hizmetlerini büyük dikkat ve itina ile ifa etmiş olan daimî kadromuz elemanlarına da teşekkürü vazife telâkki ederiz. Bundan başka yüksek heyetinizin tasvibine arz ettiğimiz Birlik teşkilatındaki memur ve hizmetliler yönetmeliğine de lüzum görmekteyiz. Müstakar bir teşkilâtle sağlanacak olan Birliğin büro hizmetlerinin memur statüsü esaslarının kabulü ile temin edileceğine kani bulunarak müzakere ve katî şekle kalbedilmesini yüksek heyetinizden rica ederiz.

UMUMİ MARUZATIMIZ :

Birliğimizin ikinci devre çalışmaları esnasında şerefli, mesuliyetli işlerini tedvir ve camiamızı temsil vazifesini tevdi buyurduğunuz heyetimizin geçirdiği tecrübeye göre varmış olduğu umumî kanaati belirtmekte zaruret görmekteyiz. Odalar Birliği; gerek camiamız gerek memleket için kurulmasına isabet gösterilmiş mühim bir teşekküldür. Memleketin umumî hayatında uzun seneler; hizmet ve mesuliyetleri asla inkâr edilemeyecek ve küçümsenemeyecek meslek camiamızın idamesine ve itinasına büyük bir anlayış göstermesi gereken bu teşekkül her şeyden evvel tek tek âzalarının alakasıyla payidar olabilir. Birlik azalarının manevî ve fikrî kıymetlerini, teşkilâta mana ve hüviyet veren ifadesinden mahrum kıldığımız anda; ortada kupkuru bir kanun kalmakta ve bu kanuna göre bir müessese isimlenmektedir.

Şu kanaatimizi açıkça ifade etmek yerinde olur ki; azalarımız gerek ihtisas Odaları içerisinde, gerek Birlik faaliyetleri arasında fikirlerini, tecrübelerini, manevî varlıklarını mensup oldukları teşkilâttan esirgedikleri takdirde; camiamız ve memleket; inkişafına gayret ettiğimiz Odalar Birliğinden hiç bir istifade sağlayamayacaktır. Şunu asla unutmamak lâzımdır ki; camiamızı alâkadar eden en küçük meselelerin dahi, meslekî otorite bakımından en büyük mercii Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğidir. Teknik camiamızla ilgili küçük büyük programlar, plânlar için istişare mercii Birliğimizdir. Tatbikatla alâkası olan kanunlar ve Talimatnameler Birliğin mütalâasını ihtiva etmedikçe hayatîyetinden şüphe edilmesi lâzım gelen eserler olarak düşünölmelidir.

Gerek azalarımız gerekse ihtisas Odaları Birlik mefhumuna inanarak birleştikleri takdirde; azalarla odaları, Odalarla Birlik arasındaki münasebetler için çok müsait bir ananeyi kurmak, süratle kudret ve kuvvetlerimizin birleştirerek memleket menfaatlerine fikrî ve istişarî hüviyetlerimizi arz etmek

mümkündür. İhtisas Odalarının hükmî şahsiyetleri harice karşı Birlikle Odalar arasında bir tefriki mümkün kıldığı takdirde Birlik mefhumu zedelenecektir, ihtisas Odalarının münferit iç meselelerine taallük etmeyen hususlarda Birliğin Odalar arasında nâzım ve ahengi temin eden bir unsur olması lâzım geldiğini unutmamak; hattâ amme menfaatlerinin, memleket menfaatlerinin koruyucusu olmak gibi bir mutlak hüviyetine de inanmak lâzım gelmektedir.

Camiamızın meslek ve meslektaş menfaatleri bakımından halli lâzım gelen çok mühim problemleri vardır. Bunlar her şeyden evvel beraberliğimizle, lâıyk görmek istediğimiz merhaleye bu mesut tecelli için Birliğin erişmesiyle, hal olabilecektir. Zamanı kısaltıcı en mühim amilin, gaye iştiraki ve Birliğimiz olduğunu unuttuğumuz anda; hiç bir şeyin halledilemeyeceğine kaniiz. Meslektaş münasebetlerinde; Odalar arası tedahüllerle zuhuru melhuz fikir ve menfaat ayrılıklarının karşılıklı müsamaha ve anlayışla tesanüdümüzü bozmaksızın halledilmesi gerektiğini hatırlatmayı vazife telâkki ederiz. Birlik içinde fikri münakaşayı çok tabii ve ileri bir tezahür olarak kabul etmeyen meslektaşımız yoktur. Fakat bu fikri mücadelenin bünyemizde kalması da mutlak bir şarttır. Bu görüşle Birlik ve Odalar arası münasebetlerin ananesini kurmak hususu; Birlik idare hey'etinin, hizmetinde bulunduğu devrede çok itina gösterilmesi icap eden ve Birliğin bütün hayatına sari olan bir ana davası idi. Oda ve Birlik münasebetlerinde iki teşekkülün karşılıklı şahsiyet ve hüviyeti haklı ve haksız çok hassas ve kritik noktalardan geçmiştir. Birlik İdare Hey'eti Odalara ait meselelerde şu prensip dahilinde hareket etmeği uygun ve camiamız için menfaatli telâkki etmiştir.

Birlik tarafından; gerek iç bünyede, gerekse harice karşı tek bir Odanın herhangi bir meselesi için Odaya aykırı bir nokta'î nazar müdafaa edilmemesi prensibi kararlarımıza mesnet olmuştur. Ancak memleket menfaatlerine aykırı görülen bir cihet hatırlatılmak icap ettiği halde bu noktada Odanın ikazı cihetine gidilmesi düşünülmüştür. Bir kaç Odayı ilgilendiren meselelerde; Odaların aralarında mutabık buldukları hususlar İdare Hey'etince aynen benimsenmiş, meselenin mutabakat hasıl edilmeyen tarafları için idare Hey'eti Odalar arası ahenk ve tesanüdü vazife ve vecibe telâkki ederek bu meseleyi camiamız vazife ve menfaatleri, ilgili mevzuat ve memleket hizmet ve menfaati muvacehesinde; kendi anlayışına göre hal ve iki Odanın kanaatlerini telif edici bir surete bağlamağı vazife bilmiştir. Buna rağmen ihtilâf hallolmadığı takdirde iki Odayı karşı karşıya buldurmak suretiyle noktai nazarların münakaşalarında netice alınmaya çalışılmış, farkların telif edilmesine gayret sarf edilmiş, bu da mümkün olmadığı halde Odalar Birliği olarak karar salahiyetini İdare Hey'eti kendinde hissetmiştir.

Harice karşı Odalar Birliğini kuvvetli bir teşekkül olarak görüyoruz. Odaların harice karşı bütün meselelerini Vekâletlere, Büyük Millet Meclisine camiamız meseleleri olarak götürmek ve takdim etmek hüviyetindeyiz ve bunu yapabilecek kudrette olduğumuz

yaptığımız temaslarda müşahede olunmuştur. Fakat Odalar Birliği harice karşı bu kadar kendisini kuvvetli hissettiği halde bazı meselelerde kendi bünyemiz içerisinde zaafa uğramış ve bu sebeplerdir ki bu meselelerle alâkalı müesseseler önünde pasif ve hareketsiz kalmıştır. Önümüzdeki devre için Birlik umumi hey'etinin vereceği bazı prensip kararlarıyla bir istikrar teminine zaruret görmekteyiz. Bu hususta idare Hey'eti geçirdiği tecrübe neticesi bir formül tavsiye etmeği yerinde bulmaktadır.

Birlik İdare Hey'etinin kararını Odaların mutlaka tatbik ile mükellef bulunması, muhalif bulunduğu kararı dahi tatbik etmesi, evvelâ Odanın umumi hey'etine

meseleyi izah ederek Odalar Birliğinin Oda kararı hilâfına kabul ettiği noktai nazarı münakaşa etmesi ve kendi umumi hey'etinin mütalâası Birlik idare Hey'etinin kararına aykırı şekilde tecelli ettiği takdirde Birlik Umumi Hey'etine delegeleri vasıtasıyla meseleyi götürmesinin uygun olacağı kanaatindeyiz.

Umumi Hey'ette Birlik İdare Hey'eti kararının aksi tezini müdafaa ederek müteakip tatbikatta tashih yolu aranmalıdır. Umumi Hey'ette telâfi edilemeyecek kaybedilmiş bir takım haklar varsa, Odalar Birliği umumi hey'etinin her hal ve kârda bu hakkı iade edeceğine inanmakla beraber lüzumu halinde haricen de bu hakkın aranması için imkân vereceğine kani bulunuyoruz. Odalar Birliğinin harici temasları takip edilen üslup içinde müspet cereyan etmiştir. Kuruluşumuzun memleket umumi hayatındaki faidesinin kâfi derecede anlaşılmamış olduğuna delâlet eden hadiselerde olmuştur. mesul mevkilerde bulunan meslektaşlarımızın ve bilhassa mebus azalarımızın camiamızla ilgili bütün prensiplerde Birliğe karşı alâkayı artıracak ananeyi tesis etmelerine muntazır bulunuyoruz. Odalar Birliği memleket umumi hayatındaki teknik ve teknolojik tatbikata meslek camiasının fikri muhassalasını takdim edecek tek istişari organdır. Mevcudiyetinden istifade düşünöldüğü nispette faideli olacaktır.

Muhterem Odalar Birliği azaları; Odalar Birliği Üçüncü Umumi Hey'etinin takdim ettiğimiz çalışma programının seyrinden ve hasıl ettiğimiz kanaatlerden, yüksek ıttılınıza sunduğumuz neticelerden camiamız için en hayırlı yolu işâret etmesini, vazih ve salim direktiflerle Odalar Birliğinin inkişaf devresi olan üçüncü devresine istikamet vermesini candan temenni ederiz.

Odalar Birliği Umumî Kâtibi Muzaffer Binici

Odalar Birliği İdare Heyeti II. Reisi
Cenan Sahir Sılan

Odalar Birliği İdare Heyeti Reisi
Naim Şukal

Odalar Birliği İdare Heyeti Azası
Elektrik Mühendisleri Odası Temsilcisi
Fikri Suvar

Odalar Birliği İdare Heyeti Azası
Gemi Mühendisleri Odası Temsilcisi
Celâlettin Gözen

Odalar Birliği İdare Heyeti Azası
Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Temsilcisi
Nuri Bülbül

Odalar Birliği İdare Heyeti Azası
Kimya Mühendisleri Odası Temsilcisi
Saim Saraçoğlu

Odalar Birliği İdare Heyeti Azası
Maden Mühendisleri Odası Temsilcisi
Azmi Halölu

Odalar Birliği İdare Heyeti Azası
Mimarlar Odası Temsilcisi
Orhan Bozkurt

Odalar Birliği İdare Heyeti Azası
Orman Mühendisleri Odası Temsilcisi
Selçuk Çakıroğlu

Odalar Birliği İdare Heyeti Azası
Ziraat Mühendisleri Odası Temsilcisi
Murat Öget

EK : NO. I

Memleketimizin iktisadî, ziraat ve kültürel sahalarındaki çeşitli hizmetlerine eleman yetiştirmek için yurt içinde ve yurt dışında devlet yardımıyla okutulan ve yetiştirilen hizmetlilerden randıman alınması şüphesiz ve tereddütsüz arzu edilen bir keyfiyettir. Odalar Birliği mecburî hizmet kanunu her şeyden evvel bu gayeye hizmet edecek manada telâkki ettiğinden çok büyük bir hassasiyetle itina ve titizlikle tetkik edileceğinden emin bulunmaktadır. Devlet hesabına yurt içinde ve yurt dışında tahsil ettirilenlerin sayıları mühim bir yekûna baliğ olmaktadır. Memleketin mes'uliyet almış seçkin ve münevver kütlesini teşkil eden bu vatandaşların bütün varlıklarını memleket hizmetine verebilmeleri ve ilmî tecrübeyî müktesebatlarından fayda sağlayabilmesi, bu vatandaşların tâbi tutulacakları hukuki statünün adil olması ve insan haleti ruhiyesine munis gelecek esaslara istinat ettirilmesi ile mümkün görmekteyiz.

Bunun temini için de bu vatandaşlara tahmil edilen vecibe ve mükellefiyet ile karşılığında bahşedilen haklar arasında kanunen ve teamülen münasebet aranması tâbi'dir. Teşkilâtı Esasiye kanunumuzla diğer kanunların her zümre vatandaşlara bahşettiği haklarla tahmil ettiği hak ve vecibeler arasında müsavat prensibini tahakkuk ettirecek hükümleri ihtiva etmektedir. Birliğimiz yeniden tertip ve tanzim ile ihdas edilmesi düşünölen mecburi hizmet statüsünde bu ana kanunların vaz ettiği umumi esaslar dahilinde hazırlanmış ve hiç bir suretle bunlara aykırı hükümleri ihtiva etmemiş olmasını lâzım ve zaruri görmekteyiz. Kanun tasarısı hakkındaki takdim kılınan bu mütalâamız sırf bu gayeye hizmet için ve yalnız kendi camiamıza mensup meslektaşlarımızın düşüncelerine istinaden değil, bu meslektaşlarımızın geniş mikyasta çalıştıkları idarelerin tatbikata müstenit görüşleri de alınarak hazırlanmıştır. Mecburi hizmet kanun lâyihasının; yukarıda arz ettiğimiz gaye ve esaslara intibak etmediği kanaatinde olduğumuzu hususlarını arz ediyoruz:

1 — Lâyihanın ikinci maddesinde; tahsil müddeti ile mecburi hizmet müddetinin münasebeti hakkında noktai nazarımız, Tıp Fakültesi mezunları için kabul edilen mükellefiyetin umuma teşmili merkezindedir. Zira müsavat bunu icap ettirdiği gibi; diğer meslek mensupları hakkında tabipler gibi mecburi hizmet mükellefiyetlerini yerine getirirken, serbest çalışmak imkânı kanunen henüz tanınmamış olduğundan müsavatın asgari şartı olup ayniyetin temini zarurî görölmektedir.

2 — Lâyihanın yine ikinci maddesinde muhtelif hallere göre

tespit edilecek azamî mecburî hizmet müddetinin 15 sene olduğu zikredilmektedir. Medeni Milletler mevzuatında olduğu gibi bizde de Borçlar kanununun 342. maddesi hükmiyle 10 seneden fazla bir hizmet taahhüdünü tazammun eden iş mükellefiyetleri taahhüt altına giren şahıs tarafından yapılacak bir ihbarla çözülebilmektedir. Mecburi hizmet müddetinin bu şekilde uzun olmasında Birliğimiz bir faide de mülâhaza etmemektedir. Kanaatimizce vatandaşın çalıştığı müessesedeki işinden ve çalışma muhitinden memnun olması esastır. Bu tahakkuk etmediği takdirde memleket için en hayırlı menfaatin, vatandaşın gönülsüz yaptığı o işi terk etmekte muhtar olması değil hattâ terke mecbur tutulmasıdır. Bundan başka mecburi hizmet müddetlerinin uzun oluşunda âdeta bir ecirlik müessesesi meydana gelmekte ve ferdin esas haklarından olan şahsi hürriyeti haddinden fazla tahdit edilmektedir. Bu ise Teşkilâtı esasiye kanunumuzun 68. maddesi hükmüne aykırıdır.

3 — Mecburi hizmetlinin iş hakları hususunda Birliğimizin kanaati lâyihanın ikinci maddesinde tevazzuh etmemektedir. Noktai nazarımıza göre mecburi hizmetlinin iş haklarında bu kayda tâbi olmayanlarla bir fark gözetilmemesidir. Mecburi hizmet mükellefiyeti vatandaşın çalıştığı müesseseye kendisini en faydeli şekilde hizmete arz etmesine bir mani hükmü ihtiva etmemelidir.

4 — Yatılılık haklarından yalnız ibata veya yalnız işe edilenler için müddet mükellefiyetini tam mükellefiyetin yarısı olarak tespitiyle adalet olacağı kanaatindeyiz.

5 — Lâyihanın üçüncü maddesinde mecburi hizmetli için konulmuş olan altı aylık bekleme mecburiyetini mahzurlu mütalaa etmekteyiz. Tahsilden avdet etmiş veya tahsilini ikmal etmiş elemandan memleket süratle faydalanabilmek için bu müddetin azaltılmasını ve iki ay gibi bir zamanı uygun görmekteyiz. Keza bu müddet esnasında mecburi hizmetiyle almakta olduğu tahsisatın aynen verilmesine, bekleme müddetinin mecburi hizmetine sayılmasına, borçlandırılmak suretiyle emeklilik hakkının kaybedilmemesine taraftarız.

6 — Lâyihanın yedinci maddesinde taahhüdün ihlâli halinde mecburi hizmetliye yapılan masrafların yüzde beş nizami faizi ile birlikte ödettirilmesini ve ayrıca ceza'î şart mahiyetinde bir meblağ ödemeye mecbur tutulmasını uygun görmemekteyiz. Vatandaşın yetiştirilmesi için cemiyetin yaptığı malî fedakârlık kadar mecburi hizmetli de kendini yetiştirmek için şahsi gayret sarf etmekte, zamanını ve enerjisini bu tahsile hasretmektedir. Netice olarak da memleketin kendi branşında olduğu gibi sosyal ve kültürel sahasında da mevcudiyetiyle bir kazanç meydana getirmektedir. Dolayısıyla mecburi hizmet müessesesinin âmme karakteri tecelli etmektedir.

7 — Yedinci maddenin muhtelif fıkralarında tafsil edilen hususların tay edilmesi uygun olduğu gibi altıncı fıkradaki idarî ve inzibatî tabirlerinin kaldırılarak (Kanun hükümlerine göre) ifadesiyle maksadın teminini uygun görmekteyiz.

8 — Lâyihanın yedinci maddesinde masrafların hesabında (yapılan tahsil, masraflar) tabiri ile nakti mükellefiyetin vuzuh bulunduğuna inanıyoruz. Lâyihanın sekizinci maddesinde taahhüt senetlerinin (Kanun esaslarına ve ruhuna uygun) şeklinde vasıflandırılması kanaatimizce doğrudur.

9 — Lâyihanın dokuzuncu maddesinde iki sene kadar sürebileceğinden bahsedilen staj müddetinin camiamıza mensup bazı meslek kollarında mükellef aleyhine tevlit edeceği mahzurları bertaraf etmek için (stajda geçen müddet memur kanununun haklarından stajyerlerin faydalanmalarına mani olmaz) kaydiyle derç edilmesini uygun görmekteyiz.

10 — Lâyihanın onuncu maddesi ehemmiyetli bir hususu aydınlatmalıdır. Şöyle ki; Mecburi hizmetlinin mükellefiyeti devlete karşı olduğu takdirde, mesaiden faydalanmak isteyen ve lâyihanın birinci maddesinde tarif edilen müesseselerden, biri tarafından talep halinde mecburi hizmetli istekli ise çalışmakta olduğu müessese bu vatandaş kendi teşkilâtında tutmakta ısrar etmemelidir.

11 — Lâyihanın on birinci maddesinde taahhüdün ihlâli halinde yenilenme taraflarca uygunlaşırsa eski haklar kaybolmamalıdır.

12 — Lâyihanın 12. maddesi hakkındaki mütalaamıza gelince; mecburi hizmetliler tazminat borçlarını defaten ve tamamen ödemedikçe âmme idare ve müesseselerinde istihdam edilemeyecekleri gibi bu gibilerin tabip, mühendis ve eczacı mesleklerine sahip bulunanları mesleklerini serbest icradan men edilirler kaydı mevcuttur. Bu hüküm medeni milletlerin mevzuatında rastlanamayacak kadar ağırdır. Bundan başka halen mer'i bulunan mecburi hizmet kanunlarımızda böyle bir hüküm yoktur. Halbuki kanunun esas maksadı mer'i bulunan hükümlerin ağırlığını tahfif olduğuna göre bu maksatla da on ikinci madde tezat halindedir.

Âmme idare ve müesseselerince istihdam edilmek, icra'i sanattan men olunmak ancak ağır suç işleyenlere tatbik olunabilecek bir hükümdür. Nitekim ceza kanunumuzun 11. maddesinde yer alan ağır cezai müeyyidelerden maduttur. Şu halde sırf hukuki mahiyette alacak ve tazminat hükümlerini ihtiva etmesi lâzım gelen bir kanunda yeri olmalıdır. Teşkilâtı esasiye kanunumuzun 68. maddesiyle vatandaşlara temin edilen hürriyet hakkı ve tasarruf serbestisini de bu hüküm ortadan kaldırılmaktadır. Keza 4801 sayılı kanunla mevzuatımıza kabul ettiğimiz insan hakları beyannamesi hükümlerine de tamamen aykırıdır.

13 — Lâyihanın on üçüncü maddesinde mecburi hizmetliyi istihdam eden müesseselerle, şahıslara, mükellefin borcunu üzerlerine alma hükmü konulmuştur. Muasır mevzuatta bir kimseye arzusu hilafına diğer bir şahsın borcunun cezayı bir müeyyide olarak tahmil edilmesini âmir bir hükme rastlamak mümkün değildir. Tazminat ve borcun ödenmesinden mütevellit neticeler ancak borçluya racidir. Ve borçludan borcun tahsilini temin edici hükümler icra ve iflas kanununda mevcuttur.

Bu mülâhazalarla umumî hükümlere aykırı bulunan bu maddelerin tasarıdan çıkarılması kanaatimizce uygundur.

14 — Lâyihanın 16. maddesinde üniversiteler kanununun 62. maddesinin ikinci fıkrasına aykırılık görülmektedir. Bu kanun maddesi öğrenim görevlendirmelerinde on altıncı madde de yer bulmalıdır.

15 — Mecburi hizmet lâyihasının 4. maddesi makabline şamil bir mana taşımaktadır. Kanunun meriyetinden evvel taahhütlerini ihlâl etmiş olanlara eski kanun taahhüt ve hükümlerinin tatbik edileceğini beyan, etmekle âdetâ bu vatandaşların taahhütlerini ihlâlâ teşvik etmektedir. Kanaatimizce muvakkat maddelerin ruhu eski taahhütname ve kefaletname hükümlerinden mecburi hizmetlinin lehine olanları tatbik olunur şeklinde tâdil edilmelidir. Bütün bu mülâhazalar haricinde mecburi hizmet kanun lâyihasının memleketin bütününe şamil ve Personel meseleleriyle sıkı alâkası bulunduğundan yeni çıkacak personel kanunu ile de muvazi olarak mütâlâa edilmesinde fayda mülâhaza ettiğimizi arz ederiz.

EK : NO. 2, 3

Komisyon tasarımı prensip itibariyle şu cihetlerden hatalı bulmuştur :

1 — Devlet Personel Kanunu ve Devlet Personel Dairesi Teşkilât Kanunu birbirinden ayrı mütâlâa edilmelidir.

2 — Devlet Personel Kanunu; malî meselelerle memurun memuriyet hukukuna ait meseleleri yek diğerinden ayırt ederek tertip edilmelidir.

3 — Devlet Personel Dairesi vazife ve salahiyetleri bilhassa iktisadî teşekkül ve kurullara karşı çok itina ile vazedilmelidir. Komisyon Devlet sektörünün tamamına şâmil bir personel kanunu çıkarılmasını esas itibariyle kabul etmiştir. Ancak Devlet Personel Dairesinin tasarısındaki gibi Anayasada mevcut olmayan bir müessese olarak vücut bulmasına taraftar olmamıştır. Kanunun Devlet Personel Dairesinin vazife ve salahiyetlerini tadat etmesine, Devlet Personel Dairesinin tetkike müstenit istişari bir hüviyete sahip olmasına, bu dairenin murakabe fonksiyonunun ancak personel kanunu prensipleri dahilinde icra etmesine lüzum görülmüştür. Bu suretle her teşekkülün kendi bünyesine göre tesis edeceği teşkilât ve kadroları; Devlet Personel Kanunu prensipleri dahilinde, teadül ve tesanüdünü murakabe etmek üzere bir dairenin vücut bulmasında faide mülâhaza edilmiştir.

Devlet Personel Kanununun; memuriyete intisaptan ilişığının kesilmesine kadar memuriyet hayatında geçecek bütün safahatın hukukî ve malî esaslarını ihtiva eden bir kanun olması düşüncelerine göre tertip edilmesinde faide müşahede edilmiş ve Maliye Vekâletinin hazırlamış olduğu taşandaki natamam ve uygun görülmeyen memur hukukuna ait hususların da Kanun hukukî mevzuatı tespit edilirken nazarı tetkike alınması uygun görülmüştür. Yeniden vazı gereken hukukî prensiplerin malî prensipler tetkik edildikten ve keza Devlet Personel Dairesi teşkilâtı hakkında karara varıldıktan sonra ele alınmasında isabet görülerek aşağıdaki prensiplerin tespiti cihetine gidilmiştir.

1 — Personel Kanununun askerlik ihtisas hizmetlerinin ayrıca mütalâa edilmesi şartıyla bütün sivil ve asker memur ve hizmetlilere şâmil umumî bir kanun olarak hazırlanması prensibi kabul edilmiştir.

2 — Memuriyetin taraflarca riayet edilmesi iktiza eden bir akit olduğuna bu itibarla karşılıklı vecibe ve mükellefiyetlere hassasiyetle riayet edilmesi lâzım geldiğine, bir tarafın îdarî tasarrufuna mukabil diğer tarafın da hukukunun korunması için bir merciye lüzum olduğuna, tavsiye ve işten el çektirme prensiplerinin bu esaslar içerisinde kale alınabileceğine karar verilmiştir.

3 — Bir memura her hangi bir sebeple işten el çektirilmesi halinde Anayasa ve diğer Kanunlar çerçevesi dahilinde hukukunun mahfuz bulundurulması prensibi uygun görülmüştür.

4 — Maliye Vekaleti tarafından hazırlanan tasarının 14. maddesinin Tâli Komisyon tarafından meslek camiamızı alâkadar etmesi sebebiyle dikkatle tetkik edilmesine karar verildi.

Bu tetkik sırasında mümkünse hizmetli ve memur unvanlarını yaklaşıtrıcı esaslarında araştırılması uygun görülmüştür.

5 — Tasarının 15. maddesindeki hususî bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren meslek sahipleri tarafından icrası kabil olan memuriyetlere ilk intisap hususunda; kadro tahditlerinin kaldırılması ve serbest iş sahası rekabetini bertaraf etmekten gayri bir tahdit konulmaması uygun görülmüştür.

6 — Tasarının Teknik Camiamızla ilgili maddelerinin; Odalara mensup teknik uzuvlardan büro dışında her türlü îstihsal, inşa, üretme, ıslah, muhafaza, değerlendirme ve ölçü işlerinde çalışanlara mahrumiyet ve zahmetleri de göz önünde tutulmak suretiyle tazminat ödemeği mümkün kılacak şekilde vuzuhlandırılmasına, gerek 26 ve gerek 27. maddelerin tetkikinde bu hususların göz önünde bulundurulmasına karar verilmiş, bundan başka arazi tazminatı ile birlikte harcırah alınmasına da hak kesbedilmişse bu iki hakkın birbirine karıştırılmaması gerektiğine işaret edilmiştir.

7 — Teknik vasfı olan her hangi bir müessesenin müdürlüğüne ihtisas kademelerinden yetişmiş elemanların gelebilmesini sağlayacak esasların kanunda yer alması uygun görülmüştür.

8 — Devlet Sektöründe memur adedinde ve vasıtalarda yapılacak tasarrufun işi rasyonel bir şekilde tevcih etmek gaye ve maksadına, istihsal ve imalâtın artmasına matuf olmak kayıt ve şartıyla uygun olacağı hükmüne varılmıştır.

9 — Memur ve ücretli arasındaki farkın memuriyetin memuriyet hakları ve teminatı bakımından daha cazip bir hale getirilmesi hususunu kanunun bütün maddelerine hâkim bir prensip olarak kale alınması ile temini uygun görülmüştür.

10 — Amirin şahsi takdirleriyle, memurların tasfiyesi cihetine gidilmesini önlemek için; münferit kadro lağvı yolunun kapanmasının münferit

kadrosu lâğvedilen memurun altı ay zarfında başka bir vazifeye tayinine, tayin edilmediği takdirde maaşının tam olarak verilmesinin devamına, şayet eski kadrosu ihya edildiği takdirde aynı kadroya getirilmesinin teminine, kanunda sarahatle yer verilmesi uygun görülmüştür. Kurumların hizmetine lüzum kalmaması halinde lâğvedilmesi keyfiyeti ayrıca mütalâa edilmelidir.

11 — Kıdem hakkı kaybolmamak şartıyla, memura verilecek ücretin; işin mahiyetine tabi olması ve her şahıs için aynî kalma sına;

12 — Hangi mevkide bulunursa bulunsun bu mevki sıfat ve derecesinin ihtisas zammından mahrum kalınmaması; prim, ikramiye, vesaire gibi munzam tediye prensipleri, Devlet Personel Kanununun ücret takdiri esaslarına alındığı takdirde memuriyet sıfat ve derecesinin bu munzam haklardan mahrum kalmayı icap ettirmemesi, esasının kanunda yer alması uygun görülmüştür.

13 — Bir memurun vekâlet vazifesi hususunda : Vekâletin kendi dairesi içinde de tahdit edilmemesine, umumiyetle vekâlette ücretsiz yapılmasına mecburî hallerde üst kademede zuhur eden Vekâlet hizmetlerinin ücretli olarak yapılmasına karar verilmiştir.

14 — Her hangi bir müessesede yeni yatırımlar dolayısıyla kadroların donmaktan kurtarılması için prensip olarak kadrolarda seyyaliyetin lüzumuna karar verildi.

15 — Tasarının müzakeresi sırasında Odalar Birliğinin de Komisyonlarda temsil edilerek Birlik fikirlerini müdafaa etmesinde zaruret görülmüştür.

16 — Personel Kanununun malî hususlarının tatbikine kadar geçecek zaman zarfında :

- a) Terfilerin kadrolara bakılmaksızın eski kanunun tatbikatı olarak yürütülmesine;
- b) Geçim şartlarının tanzimi için verilmekte olan ilâve ikramiyelerin devam ettirilmesine,
- c) İntikal devrinin dairelerin takdirine bırakılmaksızın mümkün olduğu kadar kısa tutulmasına,
- d) Alınmakta olan maaşla, kanunun tatbiki halinde alınacak maaş arasındaki farkın; intikal devri senesine taksiminden çıkan miktarın her sene almakta olduğu maaşa zammedilmesi suretiyle intikal devrindeki ücretlerin ayarlanması hususlarının muvakkat maddelerde yer alması uygun görülmüştür.

17 — İdarî mesuliyet bakımından birinci plânda yer alan ve bu sebeple kendilerine makam tazminatı verilen kimselere ikramiye verilmeyeceği hususunu tasandan çıkarılması uygun görülmüştür.

18 — Muayyen bir işin ifası için mukavele ile bir kimsenin istihdamına kanunun müsait bulunması uygun görüldü.

19 — Memuriyete ilk intisap edilirken tahsilde geçen müddetlerin nazarı itibara alınarak derecelendirilmesi uygun görülmüştür.

20 — İkiz ve çoğuz doğumlarını karşılayacak şekilde çocuk zamlarının çocuk adedine göre ödenmesi uygun görülmüştür.

21 — Günlük mesaiden fazla mesai yapılması ve resmî tatil günlerinde çalışılması halinde memurlara fazla mesai ücreti ödenmesi uygun görülmüştür.

22 — Kanunda vukua gelen değişiklikler, terfi müddetlerinde ve eski barem kademelerinde vukua gelen tahavvüller dolayısıyla; terfiden mutazarrır olan kıdemli memurların yeni derecelere intibak ettirilirken, liyakatleri ve ihtiyarları ile hasıl olmamış bu gibi adaletsizliklerin izalesi uygun görülmüştür.

23 — Yeni derecelere geçirilirken hâlen ücret almakta olan memurlara tatbik edilecek usul esaslarının da tespiti uygun görülmüştür.
EK : NO. 3

Tazminat Tasarısı :

Madde 1 — Mesleklerine müteallik işlerde ve barem mevzuatına göre çalışan; bilûmum Yüksek Mühendis, Yüksek Mimar, Mühendis ve Mimarlarla yardımcı teknik elemanlara kadro unvanlarına bakılmaksızın aldıkları maaş veya ücretin yüzde yüzü tazminat olarak verilir. Bunlardan barem takyidatına tâbi olmayan ücretlilerin alacakları tazminat nispetleri, kendi teşekküllerince teadülü sağlayacak hadlerde takdir ve tediye olunur.

Madde 2 — 23/12/1942 tarih ve 4335 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 3 — İşbu kanun İcra Vekilleri Heyetince yürütülür.

Madde 4 — İşbu kanun neşri tarihinden itibaren meriyete girer.

Devlet veya Devlete bağlı bilûmum tevekküllerde Yüksek Mühendis, Yüksek Mimar, Mühendis ve Mimar ve bunlara yardımcı durumunda çalışan teknik elemanlar hakkında tazminat kanunu tasarısının mucip sebepleri

Teknik, sınaî ve ziraî âlemde baş döndürücü hızla ilerleyen bugünkü medenî dünyanın seyrine intibak edebilmemiz ve süratle erişmemiz lâzım gelen merhalelere varabilmemiz için her sahada biran evvel gerekli şartların tahakkukunu sağlamamız icap eder iktisadî, sınaî ve ziraî sahalardaki noksanlarımızı ve aksayan tarafları iyice tahlil edecek olursak; teknik ve teknolojik hayatın ruhu sayılan ve bilhassa bütün memlekete şâmil hareket ve teşebbüslerde iktisadî, sınaî ve ziraî ve imâr sahasında kalkınmamızı tertip ve realize edecek olan mütehassıs elemanlara gerekli şartları temin edemeyişimiz mevzuunda durulmak iktiza ettiği tezahür eder.

İleri memleketlerde dahi, bugün ticaretin gelişmesi; sınaî imalâtın ziraî inkişafın kudret ve seyrine bağlı bulunmaktadır.

Uzun bir hazırlık ve tahsil devresinden sonra yetişen teknik mütehassısların;

iş hayatı fikri ve medenî fedakârlık istemektedir. Ticaretimizi; iptidaî maddecilik hareketlerinin üstünde bir seviyeye ulaştırabilmemiz için, teknik ve teknolojik sahada süratle merhale almamız icap etmektedir. Memleketimizin jeoekonomik imkânlarını göz önünde tutulursa, teknik, ziraat ve sanayi sahalardaki kalkınma ve inkişafımız daha ziyade âmme hizmet ve menfaatleriyle mükellef bulunan Devlet Teşkilâtından beklenmekte olduğu kolayca anlaşılır. Bu sahadaki başarı ise; ancak Devlet veya Devlete bağlı teşekküllerdeki mütehassis elemanların tatminiyle kabildir.

Devlet Sektöründe teknik ve fennî işlerde çalışan değerli mütehassis ve teknik elemanlardan bir çoğunun serbest sahalarda fazla kazanç temini ile refah seviyelerim yükseltme fırsatını buldukça vazifelerinden ayrılmaları keyfiyeti; onların yine mahdut hacimdeki şahsî menfaatlerine mukabil devletin ilerleme hamlesini geniş mikyasta aksatmaktadır. Şahsın bu tabu hakkını rızası haricinde tahdit cihetine gitmek yollan ise; tamamen menfi bir tesir hasıl eder. İktisadî icaplar, fennî ve sınaî işlerin kurmayları demek olan bilûmum mühendis, mimar ve bunlara yardımcı durumda çalışan teknik personelin serbest sahalara kaymalarını önleyecek nispette tatmin edilmelerini müstelzim kılmaktadır. Nitekim Hükümetçe hazırlanan Personel Kanunu tasarısında da bu lüzum takdir edilmiş, tasarının 26 ve 27. maddelerine bu hususta serbest sahanın rekabetini yenmek için hüküm vaz olunmuştur. Devletin çok muhtaç olduğu bir devrede hariçteki cazip şartlar karşısında değerli teknik mütehassıslarla bunlara yardımcı durumunda çalışan teknik elemanları rıza ve hevesleriyle elde tutabilmek ve tedarik edebilmek için bu kanun tasarısının kabulünde yalnız meslek camiamızın menfaatlerini koruma bakımından değil, millî menfaatleri koruma gayesiyle de zaruret gördüğümüzü arz ederiz.

EK : NO. 4

1 — Tekaütlük Kanunu:

T.C. Emekli Sandığı Kanununun 6122 no'lu kanunla muaddel 39. maddesinin (b) fıkrasının uygun bir şekilde değiştirilmesi için, fıkranın tâdil edilmiş şekli Odalar Birliğince teksir edilerek mühendis mebus arkadaşlara gönderilmesi temin edilmiştir.

2 — Tazminat Tasarısı :

Odalar Birliğinin teşkil etmiş olduğu, Personel Kanununu İnceleme Komisyonu'nun hazırlamakta olduğu tazminat tasarısına uyar şekilde; asker meslektaşlarca düşünülen hususları muhtevi, tazminat tasarısı tetkik Komisyonuna takdim edilmek üzere, bir tasarı hazırlanmıştır.

3 — Gerek Memleket içinde ve gerekse dışında tahsillerini ikmâl etmiş olan askeri mühendis ve yüksek mühendislerle subay yüksek mühendislerin aynı rejime tâbi tutulmaları:

M.M. Vekâletince ele alınmış ve hal yolunda olduğu tespit edilmiş olduğundan ayrıca komisyonca takibine lüzum görülmemiştir.

4 — Asker meslektaşların Odalar ve Birlik idare hey'etlerinde vazife görebilmeleri:

Bir kanunu mahsusla kurulan ve meslektaşlarımızın kanunen girmeğe mecbur tutuldukları bir Birlikte, diğer Birlik azaları gibi vazife ve vecibelerini yerine getirmek asker meslektaşlar içinde uygun ve aşikâr görülmüştür. Asker

meslektaşların da sivil azalar gibi mesailerine hanel getirmeyecek her türlü faaliyet hakkına sahip olacakları hususunda Birliğin temin ettiği hukukî mütalâayı inceleyerek bunun Nafia Vekâleti kanalı ile M.M. Vekâletine intikali uygun mütalaa edilmiştir.

5 — Mecburî Hizmet Kanunu:

Mecburî Hizmet Kanunu lâyihası hakkında Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin mütalâası Komisyonca tetkik edilerek çok yerinde bulunmuş, yalnız kanunun asker meslektaşlar için de aynen tatbik edilmesi lüzumunun açıkça belirtilmesi lâzım geldiği kanaatine varılarak, muhtıraya ilâvenin yapılması hususu Birlik İdare hey'etine intikal ettirilmiştir.

EK : NO. 5

"Umumî, mülhak veya hususî bütçeli idarelerle, Belediyeler ve bunlara bağlı İdare, müessese ve teşekküllerde ve sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan müesseselerde maaş, ücret veya yevmiye ile çalışan Yüksek Mühendis, Yüksek Mimar, Mühendis ve Mimarlar; istihdam edildikleri vazifeler dışında olmak ve yukarıda yazılı bulunan İdare, teşekkül ve müesseselere karşı taahhüde girmemek şartıyla mesai saatleri haricinde meslekî faaliyette bulunabilirler. Bu faaliyetin şekil ve şumulü, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği tarafından tanzim ve Vekiller Hey'etince tasdik olunacak bir talimatname ile tâyin olunur."

6235 sayılı kanunun ikinci maddesini ilâve edilecek fıkranın mucip sebepleri:

Bugünkü medeni dünyada süratle kalkınmamızı sağlayabilmek için; en mühim faktörler meyanında, teknik işgücümüzü mümkün olduğu kadar semereli bir halde artırmak mecburiyetindeyiz.

Memleketin şiddetle muhtaç olduğu sanayi, iktisat ve imar sahalarında ilerlememizi; daha ziyade hızlandırabilmek için; yalnız teknik elemanlara sahip bulunmanın kâfi olamayacağı, bu elemanları âzami derecede verimli kılacak şartların temininin de lâzım geleceği bilinen bir hakikattir. Bu iş sahalarının, genişliği, teknik eleman ihtiyacı ve iktisaden ileri memleketlere yetişmek zarureti, mevzuumuzun ehemmiyet ve ciddiyetini ifade için başka izahlara lüzum bırakmamaktadır.

Devlette veya devlete bağlı teşekküllerde çalışan; Yüksek Mühendis ve Yüksek Mimarlarla, Mühendis ve Mimarların, esas işlerini ihmal ve suiistimal etmemek üzere, vazifeleri haricinde boş zamanlarını kıymetlendirmeleri, mühendislik ve mimarlık mesleklerinin hususiyetleri dolayısıyla mesai haricinde dahi verimli neticeler elde edilecek bir çalışmaya müsait olması, fenni ve teknik işlerimizde süratle terakki ve tekâmül imkânlarını sağlayacaktır. Boş zamanlarında teknik sahalarda çalışacak elemanlar, serbest çalışanlara değerli yardımcılık vazifesi yapmış ve bu suretle devlet işlerinde elde edilen tecrübe ve tekâmülün ve memleketin umumî teknik icapları hakkındaki görüşlerin serbest sahaya intikali, insicamlı bir kalkınma amili olacak. Bu hacimli ihtiyaç karşısında, serbest sahada rekabet tevlit edilmesi de varit bulunmayacaktır. Bilâkis hususi sektörle Devlet sektörünün teknik güçlerini ifade eden elemanların iş birliği ve fikir tesanüdü ile memleket hizmetinde kabil olduğu kadar çalışabilmelerini sağlamış olmak keyfiyeti isabetli ve ileri bir hamle olacaktır.

EK : NO. 6

4/Şubat/1954 tarihinden itibaren mer'iyete giren 6235 sayılı kanunla memleketimizde mühendislik sanatının icraya salahiyyetli olanlar ihtisas kollarına göre ODA namı altında bir çatı altında toplanmış ve bu ODA'lar vasıtasıyla de Odalar Birliği teşkil edilmiştir.

Bu suretle bu zamana kadar yurda dağılmış ve yekdiğerinden habersiz ve meslek tesianüdünden mahrum bir halde bulunan meslektaşlar kanunun tatbikatıyla birbirini tanıma ve menfaatlerinin toplu olarak koruma imkânına kavuşmuştur. İşte bu kanunun bizi bir araya getirmesinden bile istifade meslektaşların maddî ve mesleki kalkınmasında, iş hayatında faideli olacak müesseseleri kurmakta mümkün hale gelmiştir.

Bunlardan ilk olarak lüzumuna ihtiyacı duyulan müessese hiç şüphesiz meslektaşların mesleklerini serbest olarak icrası esnasında derhal kendisine lüzumlu yardımı yapacak finansman müesseseleridir. Zira, her meslektaş meslekî icraatını yapabilmek için çok cüzi de olsa (münhasıran proje isleriyle meşgul olmak istese dahi) mali bir desteğe ihtiyaç duymaktadır. Bu destekten mahrum olduğu içindir ki, mühendislik sanatının geniş icraat sahası bulunduğu ve kıymet ifade ettiği bu devirde meslektaş bundan tamamıyla müstefid olamamakta ve bu yolda yaptığı mesaisinin karşılığında elde ettiği nimetin yandan fazlasını malî yardımını gördüğü sermayedara bırakmak mecburiyetinde kalmaktadır. Halbuki, mevcut istatistiklere göre memleketimizde icrai san'at etmekte olan 7.000 kûsur mühendis bulunmaktadır. Bunlardan bir kısmı halen serbest çalışmakta ve büyük bir kısmı da devlet, hususi sektörde vazifeli bulunmaktadır. Hemen söylemek mümkündür ki, devlet veya hususî sektörde çalışan meslektaşlarımızın bir kısmı da serbest meslek icrasına geçebilmek fırsatını kollamaktadır.

Binaenaleyh:

1 — Serbest meslek icrasına geçmek isteyen meslektaşlara bu fırsatı vermek,

2 — Bu suretle serbest meslek icrasına geçmiş bulunacak meslektaşın mesaisinden diğeri meslektaşların faydalanmasını mümkün kılmak,

3 — Arzu ettiği bir işe kavuşmuş bulunan meslektaşın mesaisinden zevkle çalışmasında memleketi faydalandırmak için, MÜHENDİSLER BANKASI'nın kurulmasına lüzum vardır.

Mer'i bankacılık kanunları muvacehesinde ve mevcudumuzun 7000'i aşkın bulunması dolayısıyla bu bankanın kurulması çok kolay olacaktır. Zira her meslektaşın vasati 1.000 lira ile kurucu olarak iştiraki halinde 7.000.000 liralık bir kuruluş sermayesine malik oluruz ki bu rakam bizim ilk kuruluşumuzda dahi mevcut millî bankalarımız arasında ehemmiyetli bir yer işgal edeceğimizi göstermektedir, ilk taksit olarak her aza (250) T.L. verecektir. Burada gazetelerin verdiği haberlere atfen yeni kurulan Turizm Bankasının ödenmiş sermayesinin 2.500.000 lira olduğunu zikredebilirim. Bu suretle kurulacak bankalar:

1 — Her nev'i Banka muameleleri,

2 — Resmî, hususî, millî ve beynelmilel her nev'i nafia, imar ve inşaat işleriyle her çeşit taahhüt işleri,

3 — Her nevi sanayi ve fabrikacılık ile maden arama ve işletme işleri,

4 — Her manâda Orman ve Ziraat işletmesi, kereste ve diğer orman mahsulleri, ziraat mahsulleri ve meyvecilik istihsâl, imâl ve ticareti işleri,
5 — İthalât, ihracat ve dahili ticarete müteallik ve her nevi tacirlik ve komisyonculuk işleriyle ticari mümessillik, ticarî vekâlet, muhabirlik ve acentalık işleri,

Her nev'i malî, iktisadî, içtimaî ve medeni teşkilât ve tesisatı bizzat veya iştirak kurma, finanse etme ve işletme işleri ile iştigal edecektir. Ayrıca, meslektaş henüz mektep sıralarında iken tahsil kredisi ve mezun olduktan sonra da ecnebi memleketlerdeki ihtisas veya doktorasında yardım kredisi gibi hususlarla da iştigal edecektir. Meslektaş bu kadar imkân hazırlayacak ve meslektaşını kalkındıracak olan bu bankanın kurulabilmesi, nihayet her meslektaşın tasarruflarından 1.000 lirayı ayırması ile mümkün olacaktır.

EK : NO. 7

I - GAYE :

Odalar Birliğiyle, Odalara ait mühim haberleri, tebliğleri, kararları, sergi, konferans, düğün, nikâh, ölüm vesaire gibi sosyal haberleri Komisyon raporlarını neşretmek, gerek yurt içinde, gerekse yurt dışındaki, Odalarımızı ilgilendirecek mühim haberleri yayınlamak üzere "BÜLTEN" adıyla on beş günlük bir dergi çıkarılması uygun görülmüştür.

Bütün ihtisas Odalarının dokümanlarını bir araya toplamak ve bunları kalın ciltler halinde yılda bir kaç kere bastırmak düşünülürse de, bu, bir yandan Odalar için bir kazanç sağlamayacak, bir yandan da Birliğe, altından kalkamayacağı bir yük yükleyecektir. Ayrıca, Birlikten beklenen neşriyat hizmeti yerine getirilememiş olacaktır. Buna mukabil, her ihtisas Odası kendi alanında mükemmel bir dergi çıkarmak hususunda serbesttir.

Şimdiye kadar edinilen tecrübeler, gerek Odalar Birliğinin, gerekse Odaların gayri muntazam çıkardıkları bülten ve sirkülerle üyelerine yeteri kadar fayda sağlayamadıklarını göstermiştir. Bu gayretlerin, arzu edilen neticeyi vermedikten başka, bir irtibat sağlamaktan da uzak kaldığı müşahede edilmiştir. Odalar Birliğinin bu gün âcil ihtiyacı bu haberleri muntazam bir bültenle üyelerine duyurmaktır. Bu suretle her üye, hem Odasına, hem öteki Odalar Birliğinde olup bitenlerden haber edinecek, ilânları, alınan mühim kararları, en geç on beş gün içinde ve yüzde yüz doğru olarak duyacaktır.

Böyle bir bültenin yayınlanması hususunda varılan karar, Odalardan gelen düşüncelere tamamen uymaktadır. Odaların umumiyetle bu bültenin yayın masrafına iştirak etmek hususunda belirttikleri malî güçlükleri göz önünde bulundurarak bültenin masrafını ilânla karşılamak ve üzerinde fiyat yazılı olduğu halde uzun müddet ücret talep etmeden dağıtmak doğru olacaktır. Abone bedeli alınıp alınmaması hususunun bu müddetin sonunda müzakere edilmesinin içinde bulunduğumuz şartlara uygun düşeceği kanaatine varılmıştır.

II — A D :

Birliğimizin bu haber organına, Odaların ve Birliğin müştereken kullanmakta olduğu BÜLTEN adının konması, birçok bakımlardan, uygun görülmüştür. Bülten kelimesi, memleketimizde ilk defa has isim olarak kullanılmak bakımından orijinal, başlıca gayesini ifade bakımından iddiasız ve ağır başlı, bütün Odalara aşına olmak bakımından tanındık, telâffuzu ve yazılışı bakımından güzel bir kelimedir.

III — KADRO:

On beş günde bir yayınlanması uygun görülen Bültenin imtiyaz sahipleri, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği adına Birlik İdare Heyeti Reisi ile Birlik Umumi Kâtibidir. Neşriyatı fiilen idare edecek Neşriyat Müdürüdür.

a) Neşriyat Komisyonu :

Bu komisyon, her sene Odaları temsil eden birer üyeden meydana gelir. Odalar Birliği idare Heyeti Başkanı ile Umumî Katip Komisyonun tabi üyeleridir. Neşriyat Komisyonu ayda bir defa muntazaman toplanır. Gerekli takdirde fevkalade toplantılar da yapabilir.

b) Neşriyat Komitesi :

Neşriyat Komitesi üç üye ve bir Başkandan müteşekkil olup Neşriyat Komisyonu tarafından bir sene müddetle seçilir. Başkan bültenin Neşriyat Müdürüdür. Komite haberlerin toplanmasında Neşriyat Müdürünün yardımcısıdır. Komisyonun prensiplerine uygun olarak yazıların tasnifini hazırlar. Komitede kararlar ekseriyetle alınır. Tertipten tevziye kadar olan diğer bütün işlerden Neşriyat Müdürü sorumludur. Bu üyeler bültenin her nüshasından 75'şer lira telif hakkı alırlar.

c) Neşriyat Müdürü :

Bültenin muntazaman yayınlanmasını sağlar, nüsha başına 150 lira telif hakkı alır. Neşriyat Müdürü, Neşriyat Komitesinin başkanıdır. Emrinde, ayda 600 lira ücretli bir teknik müdür, 500 lira aylık ücretli bir idareci ve muhasip, 350 lira ücretli bir daktilo, 300 lira aylık ücretli Tevzi ve Takip memuru vardır. Bu kadro günün şartlarına göre düşünülmüş asgarî bir kadrodur.

Bültenin geçici idare yeri : Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Umumî Merkezidir.

Geçici Telefon : Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği telefonudur.

Fiyatı : 50 kuruştur.

IV — TEKNİK HUSUSİYETLERİ :

a) Hacmi ve Boyu :

Maliyet masraflarının bir hayli kabarık yekûn tuttuğu günümüzün şartları dikkate alınır, işe 16 sahifelik bir forma ile bağlamanın uygun düşeceği anlaşılır. Bülten 57 X 82 1/8 boyunda olacaktır. Bu hacim, ilânla birlikte maksadı sağlayacak asgarîyi teşkil etmektedir.

V — BÜLTENİN DAİMÎ HABER KAYNAKLARI :

Gerek Odalar Birliğinden gerekse Odalarımızdan neşri icap eden karar ve her türlü haberler muntazam olarak Neşriyat Müdürlüğüne gönderilmeli ve orada tasnif edilmelidir. Bülten, şimdilik on beş günde bir yayınlanacağına göre, bir sayısının baskısı bittiği anda müteakip sayı dizdirilmeğe başlanacağından, haberlerden hasıl olan gecikme, bültenin de gecikmesine sebep olacak ve muntazam bir neşriyatı yaşatmak bu şartlarla mümkün olmayacaktır.

Ayrıca, memleketimizle ilgili resmî dairelerden toplanacak haberler, gündelik gazetelere intikal eden havadisler de bültende yer alacaktır. Başkan yahut Umumî Kâtip yazıların seçilişinde Neşriyat Müdürlüğüyle anlaşmazlığa

düştüğü takdirde, o yazı, o sayıya giremez. Neşriyat Komisyonunda incelenip karar almak üzere müteakip sayı için alıkonur.

EK : NO. 8

T.M.M.O.B. SOSYAL HİZMET KOMİSYONU ÇALIŞMALARINA AİT ÖZET
(27/7/1953 - 23/12/1955)
İÇİNDEKİLER

A) Giriş:

B) Konu:

I — Sosyal Yardım ve Yardımlaşma

II — İç ve Dış Münasebetler ve Manevî Yardımlaşma

C)- Çalışmaların özetleri :

I — Sosyal Yardım ve Yardımlaşma

1 — Sigorta

2 — Meslekî faaliyet kazaları

3 — Sağlık Sigortası

4 — Okutma Bursu veya Sigortası

5 — Mesken temini

6 — Yardım Sandığı kurulması

7 — Banka kurulması

8 — Üyelere kredi temini

9 — Diğer Konular.

II — İç ve Dış Münasebetler ve Manevî Yardımlaşma

1 — İç ve Dış Münasebetler

2 — Manevî Yardımlaşma

D) Son söz

T.M.M.O.B. SOSYAL HİZMETLER KOMİSYONU ÇALIŞMALARI ÖZETİ

A) Giriş :

Birliğimizin ikinci Umumi Hey'et toplantısında verilmiş olan karar gereğince, üyelere ilgili sosyal hizmetlerin ele alınarak incelenmeleri ve gerekli tavsiyelerin hazırlanması maksadiyle her Odadan iki üye davet edilmek suretiyle teşekkül etmiş bulunan Komisyonumuz, birinci toplantı tarihi olan 24/7/1955 tarihinden itibaren bu raporun hazırlandığı tarihe kadar yapmış olduğu 12 toplantıda incelemiş, konulara ve varılmış olan neticelerine ait raporlarını her toplantıyı müteakip Birliğe sunmuş olduğu toplantı raporlarıyla arz etmişti. Bu defa on iki raporda müzakerelerin teferruatlarına da kısmen temas edilerek arz edilmiş Komisyon çalışmaları, toplu bir halde özetlenmiştir.

B) Konu :

Komisyonumuzca üzerinde incelemelerde bulunulmak üzere ikinci Umumi Hey'et toplantısınca verilmiş olan vazifeler yanında, sonradan üyelerimizin teklifleri olarak Birlik kanalıyla Komisyonumuza intikal etmiş olan Sosyal Hizmetlere taalluk eden hususlar aşağıda arz edildiği şekilde 2 gurup altında toplanmaktadır :

I — Sosyal Yardım ve Yardımlaşma Konuları

1 — Üyelerimizle ilgili çeşitli sigorta meseleleri

2 — Sosyal Yardımlaşma

- 3 — Yardım Sandığı kurulması
- 4 — Üyelerin teşebbüsleriyle meydana gelecek ve yine üyelerin sosyal, meslekî ve ticarî teşebbüslerine yardım etmek maksadiyle bir banka kurulması.
- 5 — Orman, Maden ve İnşaat Mühendisleri gibi şehirlerden uzak bölgelerde çalışmakta olan mühendis ve teknik elemanların sağlığını korumak ve çocuklarını mektepsiz bulunan çalışma bölgesi dışında okutma çarelerini temine çalışmak.
- 6 — Meslekî faaliyette iken kazaya uğrayanların haklarının ve isteklerinin temini çarelerini araştırmak.
- 7 — Ziraat yapmak isteyen meslektaşlara kredi ile toprak temini hususunda kanun teklifi hazırlamak.
- 8 — Birlik mensuplarına bir mesken temini.

II — İç ve Dış Münasebetlerle Manevî Yardımlaşma konuları :

- 1 — Dış memleketlerdeki mümssili teşkilâtla karşılıklı yardımlaşma teşebbüsü.
- 2 — Meslektaşlar arasında iç münasebetlerin temini ve değerlendirilmesi.
- 3 — Münasip görülecek şehirlerde lokaller temini ve misafir meslektaşlara hususi tarife uygulayacak otel ve lokantalarla anlaşmalar.
- 4 — Meslektaşlar arasında manevî dayanışma ve meslek ahlâk ve tesanüdünün temini çarelerini araştırmak.

C) Çalışmalar :

Böylece Komisyonumuza intikal etmiş olan sosyal hizmetlerle ilgili konular tasnife tabi tutulmuş ve aşağıda arz edildiği şekilde incelenerek, bir kısmı Birlik idare hey'etine tavsiyelerde bulunabilecek hale getirilmek suretiyle sonuçlandırılmış, bir kısmı ise üzerinde işlenmeye devam edilmek üzere müteakip Komisyon faaliyetleri arasına alınmıştır.

I — SOSYAL YARDIM VE YARDIMLAŞMA KONULARI:

I — Sigorta Konusu :

Bu hususta : a) Kollektif kaza sigortası, b) Sağlık sigortası, c) Okutma sigortası, d) Tekaütlük sigortası konuları üzerinde durulmuş, memleketimizde icraî faaliyet eden 22 Sigorta Şirketinin bu dört muhtelif sigorta için teklifleri ile birlikte ayrıca şirketlerinin kendi özel sigorta tekliflerinin de bildirilmesi istenmiştir. Bu şirketlerden bir kısmının temsilcileri Komisyonumuzda da şifahi izahlarda da bulunmuşlardır.

Birlikçe hazırlattırılmış olan üyelerimizin ihtisas Odalarına göre tertiplenmiş olan yaş sınıfı cetvelleri de bütün şirketlere yollanarak kendilerinden en geç 15/12/1955 tarihine kadar cevap istenmiştir. Teşkil edilmiş bulunan özel Komite tarafından açılmış olan bu teklifler henüz detaylı olarak işlenemedikleri için Komisyonumuzun bu husustaki nihai düşünce ve kararı bu raporda arz edilememiştir. Alınacak neticelerle, bu neticelere göre üyelerimize yapılacak olan anketin esasları ek bir raporla arz edilecektir. Varılan neticelerin tatbikatına geçilebilmesi için yapılacak nihai tavsiyelerin üyelerimizin menfaat ve şartlarına en iyi bir şekilde intibakını sağlamak maksadiyle lüzum görüldüğü takdirde bir sigorta müşaviri ile de müşavere edilerek Birliğimiz bünyesine en uygun sigorta tipi tespit edilecektir. Normal sigorta primlerine nazaran, Birlik üyeleri olarak toplu halde yaptırılacak olan bu tip sigortalarda kitle unsurundan faydalanarak % 35 - % 45 nispetinde bir tenzilât sağlamanın

mümkün olabileceği anlaşılmaktadır.

2 - Meslekî faaliyette iken kazaya uğrayanları haklarının ve istikballerinin temini çarelerini aramak :

a) Kanun Projesi :

1) Devlet sektöründe çalışan bütün Mühendis ve Mimarların Devlet Müesseselerince behemehal iş kazalarına karşı sigorta ettirilmelerinin temini için bir kanun projesi hazırlanması düşünülmüştür. Bu mevzu Emekli Sandığı mevzuatı ile ilgili olduğu cihetle doktor, veteriner, harta subayları ve ilâh., gibi iş kazalarına maruz kalabilecek ve diğer Devlet memurlarına temin edilebilecek haklardan fazla bir menfaat sağlanması imkânlarının bulunup bulunmadığının ve bu husustaki emsal kararlarının mevcut olup olmadığının Birlik Hukuk Müşavirliğince tetkik edilerek imkân bulunduğu takdirde bu mana dahilinde bir esbabı mucibe lâyihası ve kanun projesi hazırlanması uygun mütalaa edilmiştir.

2) Özel iş yerlerinde devamlı olarak çalışan mühendis ve mimarların işverenler tarafından mecburi olarak sigorta ettirilmelerinin temini için kanun projesi hazırlamak ve eğer bu hak tam olarak temin edilemez görülürse, hiç olmazsa Emekli Sandığı ve işçi sigortalarında olduğu gibi % 50'sinin işveren tarafından ödenmesinin temini için çalışılması ve bu mevzuun da hukukî ihtisası ilgilendirmesi hasebiyle Birlik Hukuk Müşavirliğince tetkikinin daha uygun olacağı mütalâa edilmiştir.

3) 5518 sayılı iş kanununun 13. maddesi şümulüne göre çalışan üyelerin hakları :

Komisyonumuz, evvel emirde mühendis ve mimarların kendi hak ve salâhiyetleriyle mütenasip kadrolarda tatmin edilmek suretiyle istihdam edilmelerinin temini için Birlikçe gerekli faaliyetin gösterilmesini temenni ederken, bugün bir vakıa olarak karşımızda bulunan 5518 sayılı kanunun şümulüne girmek suretiyle çalışmakta olan Birliğimiz üyelerine de diğer işçilere işten çıkarılma hallerinde ödenen iş tazminatına muadil tazminat ödenmesi konusunda ele alınmasını temenni eder, hukuki ihtisasa taallûk etmesi hasebiyle bu konunun da Birlik Hukuk Müşavirliğince incelenmesi uygun olacaktır.

b) Mani Hükümler Konması :

Tip mukavelelere, özel işyerlerinde devamlı olarak çalışacak meslektaşlarımızın, iş verenlerle akdedecekleri mukavelelerine, iş verenler tarafından iş kazalarına karşı sigorta ettirilmelerinin temini konusu Komisyonunda müzakere edilmiş bu hususun ancak tüzüklere mani hükümler konulmasının Odalar ve Birlik Genel Kurullarınca kabul edilmesi halinde mümkün olabileceği neticesine varılmıştır.

3 — Sağlık Sigortası :

Bilhassa şehirlerden uzak bölgelerde çalışan mühendis ve mimarların sağlığını korumak ve aynı zamanda büyük şehirlerde de azalara sıhhî yardım temini imkânları üzerinde yapılan uzun görüşmelerden sonra; Türkiye'de henüz bu çapta bir sağlık sigortası yapılmadığı, mevzuun Sağlık ve Sosyal Yardım Vekâletince uzun zamandan beri bir kanun projesi halinde hazırlanmakta olduğu, beyan edilmiş ve bazı Komisyon üyelerince sıhhî

yardımın aile doktoru, Birlik mütehassis hekimleri, tenzilât yapacak eczaneler ve yatak ücreti bakımından tenzilât yapacak hastahaneler bulunması şeklinde benimsenmiştir. Ancak, Komisyonumuzca etüt edilmekte olan yardım sandığı için de bu mevzuun daha rahat olarak mütalâası uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

4 — Okutma Bursu veya Sigortası :

Bilhassa şehirlerden uzak mıntikalarda çalışan azalarımızın çocuklarını mektepsiz bulunan çalışma bölgesi dışında okutma konusu; yurtlar tesisi ve bir okutma sigortası mevzuu olarak Komisyonunda ele alınmış, ancak yurt tesisi işinin şimdilik mâli imkânların müsait olmaması muvacehesinde atıye talik edilmesini ve sigorta şirketlerinden de bu konuda teklifler istenmesi kararlaştırılmış bulunmaktadır. Bunlardan başka meslektaşlarımızın yazın ve kışın dinlenmelerini temin edecek ucuz kamplar ve dinlenme yerleri tesisi veya organizasyonu hususu Komisyonumuzca ele alınmış ise de bunun da maddî imkânların tahassülüne kadar bizzarur talik edilmesi neticesine varılmıştır.

5 — Birlik Üyelerine mesken temini imkânları :

Bu maksadı temin için Birlik camiasına mahsus olmak üzere bir veya bir kaç grup halinde teşkili tasarlanan yapı kooperatifleri kurulması hususu oldukça detaylı olarak incelenmiş ve aşağıdaki sonuca varılmıştır.

Meskensiz üyelerimizin mesken sahibi olmalarını temin etmek suretiyle onların daha müsait şartlar içerisinde yaşayabilmelerini temin maksadiyle Birlik üyeleri arasında bir teşkilatlanma suretiyle kurulacak olan kooperatiflerden faydalanmak esas fikir itibariyle cazip görülmekte ise de Birlik Camiası içerisinde teşkil edilecek inşaat kooperatiflerinin diğer kooperatiflerden farklı bir avantaj sağlayamayacağı gerek bankalardan temin edilecek kredi, gerekse Belediyelere müracaat suretiyle temini mümkün olan ucuz fiyatlı arsalar hususunda farklı ve daha elverişli bir durum hasıl olamayacağı kanaatine varılmış ve kitle unsurunun yapı kooperatifi mevzuunda üyelerimize her hangi bir menfaat sağlayamayacağı müşahede edilmiş, ev yaptırma konusu daha ziyade üyelerimizin şahsî işleri olarak mütalâa edilmiştir. Bu bakımdan da çalışmalar toplantı raporlarıyla komite raporlarında arz edilen hususlardan daha ileriye götürülememiştir.

6 — Yardım Sandığı Kurulması :

Komisyonumuz ana hatlarıyla aşağıda arz edilmiş bulunan bir yardım sandığı teşkili suretiyle en acil sosyal yardımlaşma ihtiyacını karşılayacak olan ilk tedbiri almayı prensip itibariyle üzerinde çalışmaya değer görmüştür. Bu sandık üye aidatlarından ayrılacak olan ayda birer lira takriben (120.000) liralık bir fon tesis suretiyle teşkil edilecektir. Üyelerimizin ölümü halinde ailesine ve iş yapamayacak hale gelmesi halinde kendisine bir defaya mahsus olmak üzere karşılıksız yardım yapılacaktır. Üyelerimize Odalara verecekleri aidatlardan başka hiç bir malî külfet yüklenmemesi sandık kurma teklifinin esasını teşkil etmektedir.

Komisyonumuz, kurulması tasvip edilen bu sandığın, şimdilik faizsiz kredi, faizli kredi v.s. yollarla üyelerine borç verme hususları ile, evlenme, tabii afetlere maruz kalma, ev yaptırma ve iş sermayesi temini hallerinde üyelere yardım yapabilmek imkânlarının ele alınamayacağına da ittifak etmiştir. Komisyonumuz bir taraftan bu sandığın kuruluş esaslarına ait prensipleri

münakaşa ederken diğer taraftan sandık fonunun en iyi şekilde kıymetlendirilmesi ve işletilmesi yollarını da incelemiş ve fonun sigorta şirketlerinden birisine devri halinde ne gibi avantajları olabileceğini öğrenmek maksadıyla sigorta şirketlerinden teklifler istemiştir. Bu hususta sigorta şirketlerince verilmiş olan cevapların bir özeti diğer sigorta mevzuları ile birlikte ayrıca takdim edilecektir. Komisyonumuz mutasavver yardım sandığının teknik hususlar ile meşgul olurken aynı zamanda işin hukukî cephesini de incelemiş ve bu hususta Komisyon görüşüne ilâve olarak lüzumlu hukukî mütalâaları da alınmak suretiyle durumu etraflıca tetkik etmiştir. Bu yönden varılmış olan sonuçlar şöylece özetlenebilecektir :

Bugün Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin kuruluşuna imkân vermiş olan 6235 sayılı kanun hukukî gözle mütalâa edildiği takdirde, Birliğin amme hukukuna göre kurulmuş bir müessese olmasına mukabil bazı hususiyetleri bakımından amme hukuk müesseseleriyle hususî hukukun âmme hizmetlerine hadim cemiyetleri arasında bir yer işgal etmekte olması hesabıyla, Birliğimizin yardım sandığı kurmak, üyelerimizin sosyal yardımlaşmaları ile ilgili diğer teşebbüslerde bulunmak gibi işlerle uğraşması mümkün mütalâası yanında, mevzuatta bu gibi sosyal hizmetleri sağlamağa yarayacak kaynakların gösterilmemiş olduğu mütalâaları da alınmış bulunmaktadır.

Teknik elemanlardan müteşekkil olan Komisyonumuz ise Birlik bünyesi içerisinde bu gibi sosyal hizmetlere müteallik faaliyetlerin de yer alabileceğine kani bulunmaktadır. Ancak yapılacak işlerin tefsire ihtiyaç göstermeyecek şekilde kafi olmasını da arzu eden Komisyonumuz bu kabil faaliyetlerin Birlik bünyesi içerisinde daha emin olarak yapılabilmesine imkân verecek kanunî tadilâtın teminini de tavsiye etmeyi uygun bulmaktadır. Bu tavsiyeyi yaparken, alınmış olan hukuki mütalâaların ışığı altında kanunî tadilât mevzubahis olunca ortaya çıkabilecek olan diğer hususlar üzerinde de imâli fikretmiş ve yapılacak tadilâtlarda aşağıdaki hususlara gidilmesinin mümkün olabileceği kanaatine de varmıştır.

- a) Üyelerimizden arzu edenlerin girebilecekleri ihtiyari bir yardım sandığı kurulması,
- b) Odaların bütçelerine koyacakları kendi mâli imkânlarıyla mütenasip yardım fonlarının Birlik merkezinde toplanması ve ihtiyaçlara göre Birlikçe sarf edilmesi. Buna mukabil kanunda bir tadilât yapılması suretiyle Birlik bünyesi içerisinde bütün üyelere şamil olmak üzere müstakil bir yardım sandığı kurulması fikri tatbikatta bir çok güçlükler doğurabileceği cihetle Komisyonumuzca tavsiyeye şayan görülmemiştir.

7 — Banka Kurulması:

Komisyonumuz, Birlik 2. genel kurul toplantısında yapılmış olan, üyelerimizin her türlü işlerinde maddî bir destek olarak bir bankanın kurulması teklifi üzerinde de çalışmış ve bu hususta aşağıda arz edilen kanaate varmış bulunmaktadır. Ticarî bir statüye malik olmayan Birliğimizin, kredi muamelelerinde kredi müesseselerine muhatap olmadığı gibi, bünyesi içerisinde bir kredi müessesesi teşkiline de hukukî imkân görülmediği cihetle, bu teklifin lehinde mütalâa beyan etmeğe ve bu konu üzerinde daha fazla çalışmağa imkân görülmemiştir.

8 — Üyelerimize kredi müesseselerinden kredi sağlamak:

Birliğimize mensup bir üyenin, Birlik Merkezine yaptığı yazılı müracaatı üzerine Komisyon çalışmaları arasına alınmış bulunan bu konu üzerinde inceleme ve soruşturmalar yapan Komisyonumuz neticede:

Teklifte bahis konusu edilen Banka olarak Emlâk Kredi Bankasının Merkez teşkilâtından alınan malûmata göre, mektepten yeni mezun olan mühendislerin, diğer bir kısım meslek sahiplerine tanınmış olan kredi haklarından (Yazıhane, büro, muayenehane veya mümasili işyerleri) kayıtlarına uymak suretiyle ve üç taksitle ödenmek üzere en çok 2500 TL'lik kredi alabilecekleri tespit edilmiştir.

Öte yandan diğer Bankalar esasen müracaat sahiplerine aynî ve nakdî esaslara dayanarak kredi açmakta olduklarına göre, Birliğimiz üyelerinin de bu şekilde açılan kredilerden faydalanmalarının mümkün olabileceği mütalâa edilmiş ve bu bakımdan Umumî Hükümler Bankacılık esasları üstünde mülâhaza edilen bu gibi tekliflere Birlik olarak tavassut edilmesinin tavsiyeye şayan bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

9 — Yukarıda zikredilen ve üzerinde çalışma yapılan sosyal yardım ve yardımlaşma konularından başka, incelenmek üzere Komisyonumuza intikal etmiş bulunan diğer mevzuların daha önce ihtisas Odalarınca incelenmeleri icap ettiği düşünülerek şimdilik bu mevzular üzerinde Komisyonca çalışmaya lüzum olmadığı kanaatine varılmıştır.

H — İÇ VE DIŞ MÜNASEBETLER VE MANEVÎ YARDIMLAŞMA KONULARI:

Komisyonumuz bu konuda aşağıda belirtilmiş olan hususlar üzerinde çalışmayı plânlanmış ve bu işlerden bir kısmının prensiplerine vardığı için Birlik İdare Hey'etine tavsiyelerde bulunmuştur.

I — İç ve dış münasebetler temini, mümasil yabancı teşekküllerle yardımlaşma teşebbüsleri:

a) — Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinin yurt içinde ve yurt dışında kısa zamanda tanıtılması, kanunî hak ve salahiyetlerinin yayılması tedbirlerini almak, dış memleketlerdeki mümasil teşekküllerle münasebetler tesis etmenin her bakımdan faydalı olacağını düşünen Komisyonumuz bu maksat için elçiliklerimizden faydalanılmasının mümkün olacağını mütalâa etmektedir. Yabancı teşekküllerle münasebetlerimizde uyulmasına uygun gördüğümüz hususlar bu maksat için hazırlanmış olan Komite raporunda ve Komisyon raporlarında tafsilâtıyla arz edilmişti. Ayrıca Yugoslav Mühendis ve Teknisyenleri Birliğinin daveti vesilesiyle mütalâası sorulmuş olan Komisyonumuz bu maksat için yapmış olduğu çalışmalarını da müstakil bir rapor halinde Birliğe takdim etmiş bulunmaktadır.

Karşılıklı münasebetlerde kullanılmak üzere Birlik kanunu ile Odalara ait talimatnamelerin uygun bir tertiple bir araya getirilerek basılmalarını faydalı buluyor ve bunların yabancı dillere tercüme edilmelerini de teklif ediyoruz. Bu işler yapılırken hemen kullanılmak üzere hazırlanarak Komisyonumuza verilmiş olan sirkülerin Türkçe metninin bir an evvel üç lisana tercüme ettirilerek ilgililere yollanması Komisyonumuzun temennileri arasındadır.

b) Mimar ve Mühendis arayan Müesseselerle, iş arayan üyelerimize yardım etmek:

Bu maksatla Birlik neşir organında iş verenlerle iş arayanları karşı karşıya getirecek bir tedbirin alınmasının mümkün olabileceği, ancak iş arayan üyelerimiz arzu ettikleri takdirde adreslerinin gizli tutularak ilânlarının

rumuzla yapılabileceği ciheti düşünölmüş ve muvafık görölmüştür. Bu konunun tatbikatı daha ziyade yeni kurulmuş olan neşriyat Komisyonu ile ilgili olduğu cihetle Komisyonumuzca üzerinde daha fazla çalışmasına lüzum olmadığı kanaatine varmış bulunmaktadır.

c) Birlik Binası Lokal mevzuu:

Komisyonumuz bugünkü mâli imkansızlıklar yüzünden henüz kurulmuş olan Birliğin kira ile tutulacak müşterek bir lokale sahip olması mevzuu ile bütün Odaların kira ile tutulmuş olan bir binada toplanmasının imkânsızlığını müşahede etmiştir. Lokal mevzuu ile Odaların bir arada toplanması mevzuunu Birlik binası mevzuu ile Birlikte etüt edilmesinin uygun olacağına inanıyoruz.

Bu maksatla:

- 1 — Müstakbel Birlik binasının sosyal yardım ve yardımlaşma konuları ile de ilgili olarak ne gibi hususiyetleri ihtiva eden bîr bina olacağıнын etüdünü.
- 2 — Bina için düşünölebilecek mâli kaynaklar, bu arada Odalar bütçelerinden bu maksatla ayrılacak paraların Birlik Merkezine tesis edilebilecek bir fonda toplanmağa başlanmasının etüdünü.
- 3 — Gerekli arsanın şimdiden temini için Belediye nezdinde teşebbüse geçilmesi, işlerin ele alınmasını uygun görmekteyiz.

2 — Manevi Yardımlaşma: (Meslek ahlakı ve tesanüdünün tesis edilmesi):

Komisyonumuz bu hususta aşağıda arz edilmiş olan hususlar üzerinde çalışmayı plânlamış bulunmaktadır:

- a) Meslek tahsili esnasında meslek ahlâk ve tesanüdünü temin edecek hususları öğretmek,
- b) Meslek hayâtımızda karşılaştığımız müspet ve menfi hareket tarzlarının prensiplerini makale ve konferanslarla izah etmek,
- c) Bu mevzu üzerinde de umumî görüşmeler tertip etmek,
- d) Ecnebi memleketlerde bu sahadaki çalışmaları takip ederek neticelerini neşretmek,
- e) Camiamızın salâhiyetli organları tarafından bu mevzuda alınmış olan prensip kararlarını Odalara ve üyelere duyurmak,
- f) Odalar ve Birlik Haysiyet Divanlarının senede bir defa müşterek toplantı yapmak suretiyle, heyetlerine intikal etmiş bulunan çeşitli hadiselerin etüdünü yapmalarının ve müşterek müşahede ve prensiplere varıldığı takdirde, bu konuda da Birlik örf ve âdetinin tesisi maksadıyla hadiselerin prensiplerine temas eden mütalâalarda bulunmak.

D) SON SÖZ:

Komisyonumuz, çalışmalarının özetini böylece arz ederken, Birliğimizin kuruluşu gününden beri karşı karşıya kaldığı çeşitli meselelerin en mühimlerinden birisi olduğunu kabul ettiğimiz sosyal hizmetler mevzuunda alınacak kararların da camiamız ve üyelerimiz için hayırlı ve başarılı olmasını temenni eder.

EK : NO. 9

3458 ve 6235 sayılı kanunlar muvacehesinde ecnebi mühendisler hakkında Birlikçe ne yolda muamele yapılacağı hususunda tereddütler hasıl

olduğu; her ne kadar bunlar hakkında yapılacak muamele Birlik tarafından Nafia Vekâletine sorulmuş ve verilen cevaba göre hareket edilmişse de bu dahi bazı Odaların itirazına sebebiyet verdiğinden mevzur kanunlar muvacehesinde ecnebi mühendislerin durumunun bir Komisyon tarafından incelenmesine Birlikçe karar verilmiş ve mevzu Odalar arası bir Komisyona havale edilmiştir.

Komisyon müzakeresinin seyri:

Komisyon (6) toplantı yapmış ve bazı toplantılara gerek Birliğin ve gerekse Nafia Vekâletinin Hukuk Müşavirleri de istişare maksadıyla iştirak etmiştir. Hattâ ikinci toplantıda Siyasal Bilgiler Fakültesi profesörlerinden Bekir Balta da aynı maksatla bulunmuştur. Uzun müzakereler sonunda aşağıdaki hususlarda durulmuş ve bazı kararlar alınmıştır.

1 — Türkiye'de bir aydan fazla müddetle sanat icra eden her ecnebi mühendis ve mimar mesleği ile ilgili bir Odaya mutlaka 6235 sayılı kanun gereğince geçici âza olarak kayıt olmak mecburiyetindedir. Bu hususta Komisyon üyeleri tam mutabakata varmışlardır.

2 — 6235 sayılı kanunun 34 ve 35. maddeleri gereğince Devlet Müesseselerinden hususî şahıslara kadar ecnebi mühendis kullananlar ve kullanacaklar hakkında Birliğin istişari mahiyetteki mütalâası şarttır.

3 — Komisyonda en fazla münakaşa mevzuu serbest çalışan ecnebi mühendislerinin durumu olmuştur. Diğer bir ifade ile serbest çalışan ecnebi mühendislerin 35. madde şumulüne girip girmeyecekleri meselesi münakaşa mevzu olmuştur. Bu mevzuda iki fikir belirtilmiştir. Müşavir olarak Komisyona iştirak eden hukukçuların ittifak ettikleri ve bir kısım Komisyon azasının da iltihak ettiği ecnebi mühendislerin bugünkü mevzuat çerçevesinde serbestçe çalışabilmelerine cevaz veren (menfitez) diyebileceğimiz birinci fikir.

Komisyon âzalarının ekseriyeti tarafından müdafaa edilen ve ecnebi mühendislerin serbest olarak çalışmalarını dahi 6235 sayılı kanunun çerçevesi içinde görerek Birliğin mütalâasına vabeste kılan (müsbettez) diyebileceğimiz ikinci fikir.

Birinci fikrin esbabı mucibesi şudur:

a) Bir kanun tarafından tanınmış bir hak diğer bir kanun tarafından sarahatle ilga edilmedikçe bu hakkın kalktığından bahsedilmez. Bu müessese hukuk nizamının en esaslı prensibidir. 3458 sayılı kanun mer'i oldukça her ecnebi mühendis serbestçe müracaat edebilir, ruhsatname alabilir ve serbestçe de icraî sanat edebilir. Birliğin mütalâası şart değildir.

b) Kaldı ki şimdiye kadar ruhsatname almış ve serbest sahada çalışan ecnebi mühendislerin bir de müktesep hakları vardır. Yeniden Türkiye'ye girecek ve serbest sahada çalışacak ecnebi mühendislere 6235 sayılı kanunun Birlik mütalâasını şart kılan hükmünün tatbik edileceği bir an için kabul edilse bile mezkûr kanun sarîh bir hüküm ihtiva etmedikçe şimdiye kadar ruhsatname almış mühendislerin müktesep hakları bakidir. Bir kanunun makbline şamil olmaması keza hukuk nizamının başlıca prensiplerinden biridir.

c) 6235 sayılı kanunun 35. maddesindeki "kullanma" tabiri her hangi bir

hizmette bulunmayı içine almayı devamlı bir faaliyeti gösterir, istihdamı hedef güder.

d) Binaenaleyh Birlik arzu ettiği neticenin istihsâlini ancak kanun tadili ile yapabilir.

İkinci fikrin mesnetleri ise şunlardır :

a) Her kanun neşredildiği yılların ihtiyacı ile meydana gelir ve böylece mütalâa edilmelidir. 3458 sayılı kanun mühendis ve mimarların neş'et ettikleri mekteplere göre sadece ilmî ve teknik kabiliyetlerini arayan bir kanundur. Bir asgarî şart kanunudur. Halbuki daha sonra çıkan 6235 sayılı kanun, yeni âmme mülâhazaları ile mühendis ve mimarlara bazı haklar tanıdığı gibi yeni vecibeler de tahmil etmiştir. Binaenaleyh yeni kanun 3458 sayılı kanunun dışında bazı şartların aranmasını icap ettirmektedir. Dün Türkiye'de mühendis azdı. Mühendislik sahasında ecnebi mühendislerin serbestçe çalışması memleket menfaati iktizasî olabilirdi. Bugün ise Türk mühendislerinin âdedi artmıştır.

b) Kanun ruhu da mühendislerin serbest sahada serbestçe çalışmalarına müsait değildir. Kendi Türk Mühendisleri ve Mimarlarına bir çok vecibe tahmil eden bir kanunun, ecnebi mühendislerine daha müsamahalı bir şekilde hareket edeceği düşünülemez; bu hak ve adalet kaidelerine aykırıdır.

c) 6235 sayılı kanunun 35. maddesindeki "34. maddede yazılı hususlardan gayri işlerde yabancı yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis ve mimar kullanılabilmesi...." ibaresinin mevcudiyeti serbest sahada çalışacak mühendisleri de içine almaktadır. Buradaki kullanma tabiri geniş manada ele alınmalıdır. Yazılı olsun şifahî olsun akit mevzuu olan her hizmet kullanma mefhumu içindedir.

d) Sonra çıkan bir kanun önce çıkan bir kanuna nazaran zıt bir hüküm ifade ediyorsa son çıkan kanunun hükmüne itibar edilmelidir. Bu hususta en büyük yardımcı hukukun tanıdığı (zımni ilga) müessesesidir.

Komisyonadaki bu uzun müzakereler sonunda Komisyonca kanunun mer'iyetinden sonra yapılacak müracaatların (Ecnebi Mühendis ve Mimar) Birliğinin mütalâasından geçmesi esasî kabul edilmiştir ve bu hususta bir de beyanname tipi hazırlığına koyulmuştur. Tetkikatımız esnasında şimdiye kadar ruhsatname almış serbest çalışan mühendisler hakkında ne yolda muamele yapılacağına dair bir karara rastlanmamıştır.

Netice ve Kanaat:

1 — Serbest sahada çalışan, Devlet hizmetinde vesaire müesseselerde hizmet görsün, 1 aydan fazla Türkiye'de kalan bir ecnebi mühendis ve mimarın ilgili odasına geçici âza olarak kaydı lâzımdır.

2 — Kanunda serahatle ifade edilmemiş olmakla beraber serbest sahada faaliyet gösterecek Ecnebi Mühendis ve Mimarların Odalar Birliğinin istişari mahiyetteki mütalâasından geçmesi 35. maddenin anlamına ve kanunun ruhuna uygundur. Yalnız şimdiye kadar ruhsatname

almış mühendis ve mimarların âdedinin az olması ve müktesep haklarının da akla gelmesi hesabıyla daha mülayim hareket edilmesi maslahata uygundur. Nitekim Nafia Vekâletinde Birlik, Adliye ve Nafia Vekâletleri temsilcilerinin iştiraki ile yapılan toplantı sonunda varılan kararda aynı düşünceler tebellür etmiş, yeni yapılan müracaatların Birlik kanalından geçmesi, kanunun mer'iyet tarihine kadar ruhsatname almış ve serbest sahada faaliyet icra eden Ecnebi Mühendis ve Mimarlar ise kanunun 35. maddesinin yumuşaklıkla tatbiki lâzım geleceğine işaret edilmiştir. Zaten Maarif Vekâleti tatbikatı da bu vadidedir.

3 — Bu sahada Birliğin arzu ettiklerine kavuşabilmesi için 3458 ve 6235 sayılı kanunlar tekrar gözden geçirilmeli boşluklar sarih hükümlerle doldurulmalıdır.

EK : NO. 10

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği sadece meslektaş menfaatleri ve haklarını korumak için kurulmamıştır. Âmmenin ve memleketin menfaatleriyle alâkalı işleri de görmek, kuruluş maksat ve gayeleri dahilindedir.

Bundan başka; kanunun birinci ve ikinci maddelerinde Birliğin âmme Hükmi şahsiyetinde bulunduğu; keza kanunun 19. maddesinde Odaların da âmmenin ve memleketin menfaatini de alâkalı işleri göreceği tasrih edilmiştir. Kanaatimizce teşkilâtımızın faydalı çalışmalarının görünmesiyle Birliğe tevdi edilecek âmme hizmetleri artacaktır. Bir seneyi mütecaviz bir zamandan beri geçirilen tecrübeler Birliğin ve bazı Odaların kanunî gelirleriyle kendilerine tevdi edilmiş olan meslek, meslektaş ve âmme hizmetlerini noksansız olarak yürütemeyecekleri tezahür etmiştir.

Bu sebeplerdir ki teşkilâtımıza; kanun maksat ve gayeleri içerisinde teveccüh etmiş olan hizmetlerin görülebilmesi için yeni gelir membarları bulunması lüzumu hissedilmiş, Birlik idare Hey'etinin bu ihtiyacının ne yolda karşılanacağı hakkında odalar arası bir komisyon kurması zarureti doğmuştur.

Birlik idare Hey'etinin bu maksatla teşkil ettiği Komisyonumuz, Odaların ve Birliğin kanunî gelirlerini tespit etmek, giderlerini öğrenmek suretiyle; gelir kayıtsızlığı, tasarruf imkânları kanunî gelirlerinin arttırılması çareleri, yeni gelir bulunması hususlarında; mümkün olduğu kadar rakama dayanan mütalâa ve tekliflerde bulunmayı uygun görmüş ve bidayette yazışmalarla zaman kaybetmemek fikriyle Odalardan acele temas ile bazı esas temin etmek yolunda gitmişse de; bu temaslardan matlup netice alınamamış ve Birlik kanalıyla odalardan yazılı olarak bilgi istenmiştir. İki aylık bir intizardan sonra bazı Odaların cevap vermeyecekleri ve cevap vermeğe de mecbur tutulamayacakları anlaşıldığından; Komisyona temin edilmiş olan dört Odanın vermiş olduğu bilgilerle Tali Komisyon netice almak yoluna gitmiştir.

Birliğin Gelirleri:

I — Kanunun 12. ve Talimatnamenin 44. maddesinde tarif edilen gelirlerden Odaların tahakkuk eden yıllık gelirlerinin yüzde yirmisinin arttırılması, Odaların aleyhine Birliğe gelir temini uygun görülmediğinden ve geliri Birliğe daha fazla hisse ödemesi mümkün olan Odaların, bu imkânlarını Birliğe fevkalâde yardımlar yolu ile yapabilecekleri düşünüldüğünden, kabule mazhar

olmayacağı mülâhazasıyla yüzde yirmi Birlik hisselerinin arttırılması uygun görülmemiştir.

2 — Odalarca yapılacak fevkalâde yardımlar: Komisyonumuzca; her ne kadar camiamızın muvaffakiyetinin gaye olarak evvelâ Birliğin muvaffak olması manâsında kabul edilmiş, Birlik idare Hey'etinin geliri müsait Odalardan yardım talep etmesi ve Odanın da bu talebe mucip sebeplerle ve hesaben cevap vermesi yolunda bir usul teessüs etmesi uygun görülmüş ise de; müspet olarak bu membadan rakama dayanan bir gelir temin edilip edilmeyeceği Komisyonumuzca kestirilememiştir.

3 - Neşriyat gelirleri olarak müspet bir ifade de bulunmak mümkün görülmemiştir.

4 — Yardım ve bağışlar: Birliğin müstakil hüviyetini zedelememek için Devlet Daire ve Müesseselerinden yardım talebinde bulunulması tecviz edilmemiştir. Ancak talep edilmeden yapılmış bağışın kabulü Komisyonca uygun görülmüşse de bu sebeple bilinmediğinden bu fasılda bir müspet gelir takdirinde bulunulmamıştır.

5 — Sair müteferrik gelirler: Müspet bir gelir membaı düşünülmemiştir.

6 — Birlik Talimatnamesinin 44. maddesinin E bendi amme hizmetlerini görebilmesi için Hükümetçe Birliğe verilen tahsislerin gelir meblağlarına dahil etmiştir. Komisyonumuz bu gelir meblağının işlenmesini uygun, faydalı ve zarurî görmektedir. Devlet Daireleri ve Müesseselerinin Birliğe ve Odalara gördürecekleri hizmetlerin karşılığını ödemeleri icap eder. Ancak bu ödemenin mutlaka bir hizmet karşılığı yapılmasını Komisyon uygun görmektedir. Lütuf atıfet şeklinde Birliğe yardıma müşabih yapılacak hükümet tahsislerine de Komisyon taraftar bulunamamaktadır.

Camiamızı alâkadar eden amme hizmetlerinin tespiti ve bu hizmetlere müteallik işlerin etüt edilmesi mütalâa beyanı ve icrası maksadıyla Birliğe ve alâkalı Odalara tevdi edilmesinin kanunî mecburiyet haline sokulmasını, Devlet sektörüne karşı taahhütte bulunanların Yeterlik Belgesi verilmesi gibi işlerin; kanunî hizmetlerimiz arasına sokulması suretiyle hizmet karşılığı teminini, mümkün ve faydalı olduğuna Komisyonumuz tam kanaat sahibi bulunmaktadır.

Birliğin ve Odaların hizmetleri yazılı ve şifahî olarak alâkalı daire ve müesseselere anlatılmalı, bir kanun çıkması temin edilmeli, kanun daire ve müesseseleri ve şahısları; Birlikle münasebette bulunmayı temin edecek müeyyidelerle takviye edilmeli, resmî daire ve müesseselerin kanunun tarif ettiği hizmetler karşılığı Birliğe ve Odaya ödemede bulunmak için bütçelerine tahsisat koymaları yolu temin edilmelidir. Odalar Birliğinin ve Teşkilâtın kâr müessesesi olmadığı hatırlanmak suretiyle; Birliğe tevdi edilmiş işlerin görülmesi için Birlikçe ve Odalarca yapılan masraflar, müfredatı ile tespit edilmeli, bu masrafların; çalışmaların icap ettirdiği muayyen ve makul bir yüzde miktarı masrafa ilâve olunmak suretiyle alâkalı dairelerden talep edilmelidir. Realiteler zorlanmaz ve alâkalı dairelerce detay üzerinde tediyede bulunma güçlük yaratmazsa hizmet karşılığının götürü olarak alınmasından daima uzak kalınmalıdır.

Birliğe iş tevdi eden Daire ve Müesseseler; işin ehemmiyet ve

mahiyetini anlamış müteakip yıllarda bütçelerinde tedbirli olmak imkânını kazanmış, Birlik ve Odalar da hizmetlerinin maddi karşılığını almış, manevi kıymetini memleket menfaatlerine bırakmış olacağı gibi; lütuf ve atıfete bel bağlamamış bir meslek otoritesi olarak, Birlik vücut bulmuş olacaktır. Hususî müessese ve şahısların işleri de yukarıdaki prensipler dahilinde kabili hâldir.

Odaların gelirleri: Oda gelirleri kanununun 32. ve Talimatnamenin 99. maddelerinde tasrih edilmiştir. Bu gelirlerden A, B, C fıkralarında kayıtlı olan gelirlerin tezyit veya tenkisi hususunda Komisyonumuz mütalâa serdini uygun görmemiştir. Ç fıkrasındaki hizmet karşılığı alınacak ücretler için Birlik gelirleri sırasında prensiplere aynen uyulması icap etmektedir.

D ve E fıkralarında bahsedilen vesika ücretleri ve Neşriyat hasılatı üzerinde durulmamıştır. P fıkrasındaki bağış ve yardımlar hakkında Komisyonun görüşü, Birlik gelirindeki prensip dahilinde kabili mütalâadır. G ve H fıkralarındaki para cezaları ve iştiraklerden mütevellit gelirler üzerinde durulmamıştır. İ fıkrasında mükafat ve jüri âzası hisselerinin yüzde miktarı tezyit edilmemiş, ancak ehli-vukuf ücreti olarak azaların meslekî kazançlarından da yüzde beş alınması uygun görülmüştür. Müteferrik gelirler üzerinde Komisyonumuz bir mütalâa serdini mümkün görmemiştir.

Netice olarak:

1 — Hizmet karşılığı temin edilecek gelir için düşündüğümüz şeklin prensiplerimize ve gayemize uygun düşeceğine, Birliğin ve Odaların görmekte oldukları âmme hizmetleri masraflarını karşılayacağına, diğer gelirlerin ise; meslekî çalışmaların yürütülmesine kafi geleceğine, ayrıca vergi veya rüsum gibi bir gelir şeklinin düşünülmesine mahal olamayacağına,

2 — Bir kısım ve mühim âmme hizmetlerinin tespiti ve bu hizmetlere müteallik işlerin etüt edilmesi, mütalâa beyanı ve icrası maksadıyla Birliğe ve alâkalı Odalara bu işlerin tevdiinin kanunen mecburî tutulması, müteahhitlere Odalarca yeterlik vesikası verilmesi gibi işlerin kanunî hizmet arasına sokulması suretiyle hizmet karşılığı gelir temini hususunun garanti edilmiş olacağına kani bulunmaktayız.

EK : NO. 11

1 — Komisyonlar Birlik idare heye'tinin kararıyla kurulur; Umumî Kâtiplikçe yapılacak davetle toplantıya başlar.

2 — Komisyonlar umumiyetle odalar arası kurulur ve her komisyonun bir raportörü olur. Komisyonlar umumî heyeti umumiyetle 3 kişilik daimî komiteler kurarak mesaiyi bu komiteler marifetiyle hazırlarlar.

3 — Komiteler raporlarını komisyona verirler ve komisyon nihaî raporunu idare hey'etine arz eder. Komite kararları komisyon mütalâasına yardımcı mahiyettedir.

4 — Komisyonun yürütücüsü idare heyetidir. Çalışma neticelerini komisyon raportörü hazırlar ve komisyonun tasvibine sunar.

5 — Komiteler mesailerinden Birlik Umumî Kâtibini daima haberdar ederler.

6 — Komisyon ve komitelerin hariçle temasları birlik kanalı ile olur.

7 — Komisyon ve komite azaları normal olarak 3 saat, azami 4 saat devam eden toplantılar için huzur hakkı alırlar. Toplantılar 4 saatten fazla devanı edemez; büyük bir mecburiyet varsa iki üç saatlik bir dinlenmeden sonra veya ertesi güne talik edilmek suretiyle yeni bir toplantı yapılabilir. Huzur hakkı net 25 liradır. Huzur hakları listesi komisyon tarafından tanzim olunur ve komisyon tarafından ara raporları ile beraber birliğe tevdi olunur.

8 — Komisyonda yedek âzalık olmaz, pek mühim mazereti olmayanlar komisyona gelmeğe itina zaruretinde olduklarından vazife kabulünde bu hususa dikkat edilmesi lâzımdır.

9 — Komisyon müzakereleri umumî teamül ve kaidelere göre cereyan eder.

10 — Komisyon aldığı kararlardan mesul değildir; fonksiyonu istişaridir.

11 — Kuruluş ve çalışma şeklinde hususiyet arz eden komisyonlar idare heyetine teklifte bulunur ve mesailerini teklifleri kabul edildiği takdirde buna göre tanzim ederler.

12 — İdare Hey'eti komisyona yeni bir veçhe vermeği lüzum gösteren ahvalde komisyonu haberdar eder; normal ahvalde komisyon bu esaslar dahilinde müstakil çalışır.

T.M.M.O.B.

İDARE UZUVLARI

I — BİRLİK İDARE HEYETİ :

I — Elektrik Mühendisleri Odası

Fikri Suvar

Yedek :

Emin İplikçi

İhsan Yunusoğlu

2 — Gemi Mühendisleri Odası

Celâlettin Gözen

Yedek :

Zeyyat Parlar

Kemal Kafalı

3 — Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası

Nuri Bülbül

Yedek :

Mustafa Gönençan

Turan Yılmaz

4 - İnşaat Mühendisleri Odası

Naim Şukal

Yedek :

Vakkas Aykurt

Fasih Onarman

5 — Kimya Mühendisleri Odası

Saim Saraçoğlu

Yedek :

Saman Akalan (Asil üye idi, yurt dışına gitti)

Fethi Arman

6 — Maden Mühendisleri Odası

Azmi Halulû

Yedek:

Halil Onat

Kemal Erdem

7 — Makina Mühendisleri Odası

Cenan Sahir Sılan

Yedek:

Celâl İmre

Necdet Eraslan

8 — Mimarlar Odası

Orhan Bozkurt

Yedek :

Orhan Alsaç

Selçuk Milâr

9 — Orman Mühendisleri Odası

Selçuk Çakıroğlu

Yedek :

Dr. Necmi Sönmez

Kemal Ugan

10 — Ziraat Mühendisleri Odası

Murat Öget

Yedek:

Mustafa Uluöz (Asil üye idi, yurt dışına gitti)

Celâl Tarıman

II — BİRLİK UMUMÎ KATİBİ :

Muzaffer Binici (İnşaat Mühendisleri Odasından)

III — YÜKSEK HAYSİYET DİVANI :

Asil :

Muammer Cavuşoğlu (İnşaat Mühendisleri Odasından)

Nedret Esmen (Makina Mühendisleri Odasından)

Yedek :

Mustafa Santur (Elektrik Mühendisleri Odasından)
Celâl Göydün (Orman Mühendisleri Odasından)

MURAKIPLAR :

Asil :

Ali Talip Güran (İnşaat Mühendisleri Odasından)
Süreyya Gündeş (İnşaat Mühendisleri Odasından)
İsmail Şener (Ziraat Mühendisleri Odasından)

Yedek :

Ruhi Kafescioğlu (Mimarlar Odasından)
Ömer Özen (Orman Mühendisleri Odasından)